

ЗАКОН О СТОЧАРСТВУ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређења

Члан 1.

Овим законом уређују се: циљеви у сточарству; субјекти у сточарству и њихови организациони облици; одгајивачки циљеви и спровођење одгајивачких програма; контрола продуктивности и очување особина домаћих животиња; гајење домаћих животиња; гајење пчела; аквакултура; очување генетских резерви домаћих животиња и биолошке разноврсности у сточарству; производња и промет хране биљног порекла за домаће животиње и производи животињског порекла; промет приплодним материјалом, као и друга питања од значаја за сточарство.

Одредбе овог закона односе се на гајење: говеда, бивола, оваца, коза, коња, магараца, свиња, живине, крзнашица, кунића, пчела, риба и других водених организама и других гајених животиња (у даљем тексту: домаће животиње).

Значење појединих израза

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) *аквакултура* подразумева гајење риба, млађи и оплођене икре, као и осталих водених организама у објектима за њихово гајење и кавезима;
- 2) *аутохтоне расе домаћих животиња* јесу расе које су настале на подручју Републике Србије;
- 3) *банка гена* јесте контролисано гајење домаћих животиња, односно чување генетског материјала у циљу очувања биолошке разноврсности домаћих животиња;
- 4) *биолошка разноврсност у сточарству* јесте део укупне разноврсности живих организама која се односи на сточарство;
- 5) *биотехнологија у сточарству* подразумева све дозвољене биотехнолошке методе, односно поступке при гајењу домаћих животиња;
- 6) *биолошки и генетски тестови* јесу поступци за утврђивање учесталости одређених гена и изводе се у складу са прописима, као и одгајивачким програмима;
- 7) *власник домаћих животиња* јесте правно или физичко лице у чијем је власништву домаћа животиња;
- 8) *вештачко осемењавање* јесте зоотехнички поступак и обавља се као стручни задатак у сточарству;
- 9) *врста домаће животиње* обухвата све животиње истог рода које су сличне или сличних морфолошких и физиолошких особина и које међусобно парене дају неограничено плодно потомство;

10) *гајење домаћих животиња* јесте скуп генетских и зоотехничких поступака у циљу испољавања производног потенцијала животиња;

11) *генетска резерва домаћих животиња* јесте минималан број животиња оба пола, доза сперме, јајних ћелија, ембриона или соматских ћелија, који морају бити на залихама у складу са одгајивачким програмом;

12) *генетска варијабилност* јесте разноврсност гена унутар популације;

13) *генетски материјал* обухвата приплодне животиње оба пола, сперму, јајне ћелије, ембрионе или соматске ћелије;

14) *главна матична евиденција* јесте одговарајућа евиденција, датотека, електронски или други писани документ у коме су уписана квалитетна приплодна грла по врстама и расама која испуњавају услове прописане главним одгајивачким програмом и при упису у ову евиденцију добијају главни матични број;

15) *добра одгајивачка пракса* јесте гајење домаћих животиња на начин који омогућава добробит животиња, очување плодности земљишта уз уважавање природних карактеристика пољопривредног подручја, у складу са начелима трајног развоја, као и добијање здравствено безбедних сточарских производа;

16) *еколошки норматив* јесте дозвољено присуство домаћих животиња на одређеном подручју при њиховом гајењу, у циљу заштите животне средине;

17) *етолошки норматив* подразумева испуњавање минимума услова домаћим животињама ради омогућавања њихове добробити и карактеристичног понашања;

18) *зоотехнички документи* јесу исправе о приплодном материјалу које издаје главна одгајивачка организација у складу са главним одгајивачким програмом;

19) *зоохигијенски норматив* подразумева испуњавање минимума услова за гајење домаћих животиња;

20) *контролисано размножавање домаћих животиња* јесте осемењавање спермом квалитетних мушких приплодних грла и пресађивање оплођене јајне ћелије, природно парење квалитетним, односно одабраним мушким приплодним грлима, природно и вештачко лежење живине и природно и вештачко осемењавање пчела;

21) *линија домаћих животиња* јесте група сродних домаћих животиња унутар расе која се по својим особинама истиче у односу на остале домаће животиње исте расе;

22) *матична евиденција* јесте књига, датотека, електронски или други писани документ у који се уписују квалитетна приплодна и приплодна грла, ради прикупљања података о пореклу, производним и другим особинама;

23) *матица риба* јесте полно зрела риба, без обзира на пол;

24) *обележавање домаћих животиња* јесте поступак означавања домаћих животиња на трајан начин, ради идентификације, регистрације и прикупљање свих података у јединствен информациони систем;

25) *објект за аквакултуру* јесте рибњак и други објект на пољопривредном или другом земљишту који се користи за аквакултуру, а може бити топловодни или хладноводни;

26) *одгајивач* је правно лице, предузетник или физичко лице које је власник домаће животиње, односно лице које има право чувања, гајења, транспорта и коришћења домаће животиње;

27) *одгајивачка организација* јесте правно лице чији је основни циљ генетско унапређење домаће животиње спровођењем одгајивачког програма;

28) *одгајивачки програм* обухвата прописане методе и услове за гајење домаћих животиња одређене врсте и расе;

29) *парење у сродству* јесте парење домаћих животиња које имају познатог заједничког претка;

30) *педигре* јесте документ о пореклу и производним особинама квалитетне приплодне домаће животиње;

31) *плоткиња* јесте уматичена приплодна домаћа животиња женског пола чија се приплодна вредност утврђује на основу прикупљених података о пореклу, производним и другим особинама;

32) *подручје за селекцију пчела и матица* јесте територија на којој важе посебни услови за држање и гајење пчела;

33) *пољопривредно газдинство* јесте производна јединица на којој правна лица, предузетници и физичка лица обављају сточарску производњу;

34) *приплодни материјал* јесу домаће животиње, јаја за лежење, сперма домаћих животиња, јајне ћелије и ембриони, као и матичњаци пчела;

35) *приплодњак* јесте оцењена и одабрана домаћа животиња мушког пола која испуњава прописане услове из одгајивачког програма;

36) *провенијенца* јесте трговачко име за приплодну живину коју је селекционер држао у затвореном јату и вршио селекцију током пет генерација. Крајњи хибрид такође има то име;

37) *промет домаћих животиња, њихових производа и споредних производа* обухвата увоз, извоз, транзит, складиштење, продају, куповину или било какав њихов пренос на трећа лица;

38) *пчелиња матица* јесте једина репродуктивно способна женка у пчелињој заједници;

39) *пчелиње друштво* јесу медоносне пчеле, матица и трутови смештени у кошници са припадајућим сањем током производне сезоне;

40) *пчелињак* јесте скуп пчелињих друштава смештених у кошницама постављеним на слободном простору, односно у посебно стабилном или монтажном објекту, а може бити уграђен и у возило за превоз;

41) *пчелиња паша* јесу медоносне биљке са којих пчеле сакупљају нектар, полен и смоласте материје;

42) *расе* јесу домаће животиње исте врсте сличних морфолошких и физиолошких особина;

43) *спаривалиште пчелињих матица* јесте место које одговара биолошким захтевима за оплодњу матица;

44) *тестирање домаћих животиња* јесте примена прописаних метода и поступака испитивања испољености појединих особина домаћих животиња;

45) *трансгене животиње* јесу животиње код којих је трајно промењен њихов геном додавањем, одузимањем или заменом одређених гена, односно делова ДНК;

46) *уверење о пореклу* јесте документ о познатом пореклу приплодне домаће животиње;

47) *увоз приплодног материјала* јесте свако уношење квалитетних приплодних домаћих животиња, јаја за лежење, сперме домаћих животиња, јајних ћелија и ембриона, у циљу спровођења одгајивачког програма на територији Републике Србије, осим увоза ради транзита, као и привременог увоза приплодних животиња ради такмичења, изложби и др.;

48) *упоредни тест (контролно тестирање)* јесте одабрани начин упоређивања неких особина различитих раса, сојева, линија, мелеза или хибрида домаћих животиња, хране, додатака храни, опреме и др.;

49) *условно грло* јесте прописана јединица за поређење међу врстама и категоријама домаћих животиња;

50) *хбрид* је индивидуа добијена укрштањем домаћих животиња различитих врста, раса или линија.

Циљеви у сточарству

Члан 3.

Циљеви у сточарству јесу:

- 1) побољшање, односно очување особина домаћих животиња водећи рачуна о њиховој виталности;
- 2) очување генетске варијабилности и биолошке разноврсности у сточарству;
- 3) очување пољопривредних површина у њиховој употреби сходно намени;
- 4) производња довољних количина квалитетних сточарских производа;
- 5) обезбеђивање одговарајуће исхране за сваку врсту домаћих животиња;
- 6) спровођење органске производње у сточарству;
- 7) очување аутохтоних раса домаћих животиња;
- 8) спречавање негативних последица гајења домаћих животиња у сродству;
- 9) спровођење зоохигијенских и етолошких норматива у гајењу домаћих животиња;
- 10) гајење домаћих животиња уз поштовање еколошких норматива;
- 11) остваривање права и дужности субјеката у сточарству;
- 12) извођење стручних зоотехничких послова;
- 13) примена резултата научноистраживачког, стручног, образовног и саветодавног рада у сточарству;
- 14) идентификација, обележавање и регистрација домаћих животиња;
- 15) коришћење информационих система у сточарству;
- 16) уређење промета са приплодним материјалом и производима животињског порекла;
- 17) заштита људи при гајењу домаћих животиња.

Циљеви у сточарству из става 1. овог члана остварују се спровођењем одгајивачких програма, као и обављањем других послова у сточарству, у складу са овим законом.

Начело недискриминације

Члан 4.

Уређивање односа у области сточарства заснива се на начелу недискриминације - упис у главну матичну евиденцију домаћих животиња омогућити за сваку домаћу животињу која испуњава услове за упис, на захтев одгајивача, односно власника домаће животиње. Сваки одгајивач има право да постане члан основне одгајивачке организације, односно да учествује у спровођењу одгајивачког програма, ако гаји приплодне домаће животиње на подручју рада основне одгајивачке организације и ако је сагласан да учествује у реализацији одгајивачког програма.

II. СУБЈЕКТИ У СТОЧАРСТВУ И ЊИХОВИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ

Врсте субјеката

Члан 5.

Обављање послова у сточарству на територији Републике Србије, у оквиру својих овлашћења, обезбеђују Република Србија преко министарства надлежног за послове пољопривреде (у даљем тексту: Министарство), одгајивачи, одгајивачке организације и организације са посебним овлашћењима, као и други субјекти у сточарству.

Правни положај субјеката који обављају послове у сточарству

Члан 6.

Послове у сточарству може да обавља правно лице које је регистровано у Регистру привредних субјеката, односно које је регистровано у одговарајућем регистру у складу са прописима о удружењима и које је уписано у Регистар одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима (у даљем тексту: Регистар).

Правно лице из става 1. овог члана оснива се као:

- 1) основна одгајивачка организација;
- 2) регионална одгајивачка организација;
- 3) главна одгајивачка организација;
- 4) организација са посебним овлашћењима.

Правна лица из става 1. овог члана региструју се у Регистар привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Правно лице из става 1. овог члана уписује се у Регистар ако испуњава услове у погледу стручног кадра, просторија (објекат) и одговарајуће опреме.

Министар надлежан за послове пољопривреде (у даљем тексту: министар) прописује услове у погледу објеката и одговарајуће опреме из става 4. овог члана.

Министар утврђује испуњеност услова из ст. 4. и 5. овог члана решењем.

Решење министра из става 6. овог члана је коначно и против њега може се покренути управни спор.

1. Одгајивачке организације

1) Основна одгајивачка организација

Члан 7.

Основна одгајивачка организација дужна је да изради и спроводи основни одгајивачки програм.

У спровођењу одгајивачког програма из става 1. овог члана, основна одгајивачка организација нарочито:

- 1) учествује у одабирању домаћих животиња, врши контролу производних способности и обележавање домаћих животиња;
- 2) води основну матичну евиденцију и податке доставља регионалној одгајивачкој организацији и главној одгајивачкој организацији;
- 3) врши контролу производних способности домаћих животиња над најмањим бројем домаћих животиња који омогућава правилно извођење одгајивачког програма.

Основна одгајивачка организација послове из ст. 1. и 2. овог члана може да обавља ако има:

- 1) у сталном радном односу на пословима гајења домаћих животиња најмање једног дипломираног инжењера пољопривреде, односно дипломираног инжењера master-а за сточарство, односно инжењера сточарског смера;
- 2) одговарајућу опрему.

2) Регионална одгајивачка организација

Члан 8.

Регионална одгајивачка организација спроводи главни одгајивачки програм на својој територији.

У спровођењу одгајивачког програма из става 1. овог члана, регионална одгајивачка организација нарочито:

- 1) обавља развојноистраживачке задатке на својој територији;
- 2) врши одабирање домаћих животиња и шири њихов генетски напредак;
- 3) води катастар пчелиње паше;
- 4) учествује у изради плана осемењавања;
- 5) обрађује податке из основне матичне евиденције добијене од основне одгајивачке организације и доставља их главној одгајивачкој организацији;
- 6) обавља послове који се односе на банку гена.

Регионална одгајивачка организација може да обавља послове из става 2. овог члана ако има:

1) у сталном радном односу на пословима селекције домаћих животиња одговарајући број стручњака, а најмање два дипломирана инжењера пољопривреде, односно два дипломирана инжењера master-а за сточарство, од којих један са положеним стручним испитом и радним искуством од најмање две године на пословима селекције домаћих животиња;

2) одговарајућу опрему.

3) Главна одгајивачка организација

Члан 9.

Главна одгајивачка организација дужна је да изради и спроводи главни одгајивачки програм, који решењем прихвата Министарство.

При спровођењу главног одгајивачког програма из става 1. овог члана, главна одгајивачка организација нарочито:

1) води главну матичну евиденцију по врстама, односно расама домаћих животиња на територији Републике Србије;

2) издаје педигре и уверење о пореклу и друге зоотехничке документе и води евиденцију о њима;

3) врши контролу производних способности приплодних домаћих животиња;

4) врши процену приплодне вредности домаћих животиња;

6) врши рангирање и класирање приплодних домаћих животиња;

7) израђује план коришћења и дистрибуције сперме квалитетних приплодних домаћих животиња;

8) израђује план коришћења квалитетних приплодних пчелињих матица мајки;

9) води евиденцију основних одгајивачких организација;

10) води евиденцију одгајивача квалитетних приплодних домаћих животиња;

11) предлаже признавање новостворених раса, линија и хибрида домаћих животиња;

12) израђује стручна упутства за спровођење главног одгајивачког програма;

13) контролише примену прописаних метода и поступака за спровођење главног одгајивачког програма.

Главна одгајивачка организација послове из ст. 1. и 2. овог члана може да обавља ако има:

1) потребан број стручњака, а најмање два доктора биотехничких наука - област зоотехничких наука, са научним или наставним звањем, од којих један са резултатима научно-стручног рада и радним искуством у области одгајивања и селекције од најмање пет година, по врстама домаћих животиња;

2) по једног дипломираног инжењера пољопривреде, односно дипломираног инжењера master-а за сточарство за вођење главне матичне евиденције по врстама домаћих животиња;

3) одговарајућу опрему.

2. Организације са посебним овлашћењима

Члан 10.

Организације са посебним овлашћењима јесу:

- 1) центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање;
- 2) тестна станица;
- 3) лабораторија за испитивање квалитета млека;
- 4) лабораторија за молекуларно-генетске тестове;
- 5) организација за сабирање, добијање и пресађивање ембриона;
- 6) центар за селекцију пчелињих матица;
- 7) инкубаторска станица;
- 8) одгајивалиште матица риба, млађи и оплођене икре.

Организација из става 1. тачка 1) овог члана гаји потребан број приплодњака за добијање и промет сперме ради спровођења главног одгајивачког програма.

Организација из става 1. тачка 2) овог члана врши контролу производних способности домаћих животиња ради спровођења одгајивачког програма и друга тестирања, у складу са овим законом.

Организација из става 1. тачка 3) овог члана врши испитивања квалитета млека домаћих животиња ради спровођења одгајивачког програма.

Организација из става 1. тачка 4) овог члана врши молекуларно-генетске тестове ради спровођења одгајивачког програма.

Организација из става 1. тачка 5) овог члана врши послове сабирања, добијања и пресађивања ембриона ради спровођења одгајивачког програма.

Организација из става 1. тачка 6) овог члана врши мерење, тестирање, оцењивање особина и контролисану оплодњу матица мајки за потребе селекцијског програма из пчеларства, као и гајење и промет приплодног материјала пчела, у складу са одгајивачким програмом за ову врсту приплодних домаћих животиња.

Организација из става 1. тачка 7) овог члана врши производњу живине у инкубатору ради спровођења одгајивачког програма.

Организација из става 1. тачка 8) овог члана врши гајење и промет приплодног материјала, у складу са одгајивачким програмом за ову врсту и расу домаћих животиња.

Организације из става 1. тач. 2) до 8) овог члана обављају послове из ст. 3. до 8. овог члана ако испуњавају услове у погледу стручног кадра, објеката и опреме.

Министар ближе прописује услове у погледу стручног кадра из става 10. овог члана.

3. Научно-стручни савет за сточарство

Оснивање Научно-стручног савета за сточарство

Члан 11.

Ради разматрања стручних питања, давања стручних мишљења и учешћа у реализацији пројектних задатака у области сточарства, министар, у складу са прописима којима се уређује државна управа, решењем оснива посебну радну групу - Научно-стручни савет за сточарство (у даљем тексту: Научно-стручни савет).

Послови Научно-стручног савета

Члан 12.

Научно-стручни савет разматра стручна питања, даје стручна мишљења и учествује у реализацији пројектних задатака у вези са:

- 1) прописима којима се уређује област сточарства;
- 2) доношењем одгајивачких програма;
- 3) годишњим извештајима о раду одгајивачких организација на спровођењу одгајивачких програма;
- 4) увозом квалитетних приплодних домаћих животиња и генетског материјала и њиховом увођењу у одгајивачке програме;
- 5) увођењем нових метода за процену приплодне вредности и оцењивање приплодних домаћих животиња;
- 6) предлозима дугорочних развојних програма из области сточарства;
- 7) предлозима мера пољопривредне политике из области сточарства;
- 8) Листом аутохтоних раса домаћих животиња и угрожених аутохтоних раса;
- 9) предлозима за признавање новостворених раса и хибрида домаћих животиња;
- 10) другим значајним питањима из области сточарства.

III. РЕГИСТАР

Упис у Регистар

Члан 13.

Упис у Регистар врши се на основу захтева који правно лице подноси Министарству и решења министра о испуњености услова за обављање послова у сточарству.

Министар доноси решење из става 1. овог члана у року од два месеца од дана подношења захтева за упис у Регистар.

Решењем из става 1. овог члана утврђује се област рада у сточарству по врстама домаћих животиња.

Решење из става 1. овог члана издаје се на период од пет година и може се обновити.

Захтев за обнову решења подноси се најмање шест месеци пре истека рока важења решења.

Правно лице из става 1. овог члана дужно је да обавести Министарство о свакој промени података који се односе на упис у Регистар.

Министар прописује садржину и образац захтева из става 1. овог члана.

Садржина и начин вођења Регистра

Члан 14.

Подаци из Регистра су јавни.

Регистар се води у електронској форми и може се повезивати са другим базама и регистрима које води Министарство.

Министар ближе прописује садржину и начин вођења Регистра.

Брисање из Регистра

Члан 15.

Правно лице брише се из Регистра ако:

- 1) донесе одлуку о престанку обављања одређене делатности за коју је уписано у Регистар;
- 2) престане да испуњава прописане услове;
- 3) не спроводи одгајивачки програм;
- 4) по истеку рока из члана 13. став 4. овог закона, а није издато ново решење.

Брисање из Регистра врши се на основу решења које доноси министар.

Министар доноси решење о брисању из Регистра у року од два месеца од дана испуњења услова за брисање из Регистра.

Решење министра из става 2. овог члана је коначно и против њега може се покренути управни спор.

IV. ОДГАЈИВАЧКИ ЦИЉЕВИ И СПРОВОЂЕЊЕ ОДГАЈИВАЧКИХ ПРОГРАМА

Одгајивачки циљеви

Члан 16.

Одгајивачки циљеви у сточарству утврђују се одгајивачким програмом.

Основни одгајивачки циљеви су повећање продуктивности домаћих животиња, измена и побољшање расног састава, као и спречавање смањења бројног стања домаћих животиња.

Мере спровођења циљева из одгајивачког програма

Члан 17.

Мере спровођења циљева из одгајивачког програма су:

- 1) контрола продуктивности приплодних и квалитетних приплодних домаћих животиња;

- 2) одабирање и производња приплодних и квалитетних приплодних домаћих животиња;
- 3) производња квалитетне хране за домаће животиње;
- 4) одабирање и коришћење квалитетних мушких и женских приплодних домаћих животиња за производњу;
- 5) испитивање преношења особина на потомство квалитетних приплодних домаћих животиња;
- 6) контролисано размножавање домаћих животиња;
- 7) вођење матичне евиденције домаћих животиња;
- 8) производња и увођење у производњу других раса и новостворених раса и хибрида домаћих животиња;
- 9) друге одгајивачке и зоотехничке мере.

Дугорочни програм мера за спровођење одгајивачког програма

Члан 18.

Мере из члана 17. овог закона утврђују се Дугорочним програмом мера за спровођење одгајивачког програма који доноси Влада за период од пет година.

Програм из става 1. овог члана садржи мере одабирања и коришћења квалитетних приплодних домаћих животиња, увођења у производњу и ширења других новостворених раса и хибрида домаћих животиња, испитивања преношења особина на потомство, контроле продуктивности приплодних и квалитетних приплодних домаћих животиња и контролисаног размножавања домаћих животиња по врстама и расама у Републици Србији, као и висину и изворе средстава за спровођење програма.

Годишњи програм мера за спровођење одгајивачког програма

Члан 19.

За спровођење Дугорочног програма мера за спровођење одгајивачког програма Влада доноси Годишњи програм мера за спровођење одгајивачког програма који садржи обим и врсту мера за поједине врсте домаћих животиња, обим средстава за спровођење мера, као и начин расподеле средстава.

Главни одгајивачки програм

Члан 20.

Главним одгајивачким програмом утврђују се одгајивачки циљеви, величина популације, одгајивачке методе и селекцијски програм, програм банке гена, развојни и истраживачки задаци за потребе повећања ефикасности извођења програма и услови за успешније гајење домаћих животиња.

Главним одгајивачким програмом обезбеђује се ширење генетског напретка и побољшање квалитета сточарских производа, у складу са зоотехничким стандардима.

За сваку врсту, односно расу домаћих животиња које су од значаја за сточарство доноси се главни одгајивачки програм.

Услови које мора да испуњава главни одгајивачки програм

Члан 21.

Главни одгајивачки програм доноси главна одгајивачка организација.

Одгајивачки програм из става 1. овог члана мора да испуњава следеће услове:

1) да је у функцији унапређења сточарства тако да се његовим спровођењем постижу одгајивачки циљеви и да је обезбеђена контрола производних особина, радне способности, као и других особина домаћих животиња;

2) да је обезбеђена довољно велика популација домаћих животиња за његово спровођење;

3) да су обезбеђени одговарајући организационо-технички услови за његово спровођење;

4) да се примењују одговарајуће методе и начини за утврђивање порекла приплодних домаћих животиња;

5) да су приплодне домаће животиње које су укључене у програм обележене на прописан начин;

6) да је обезбеђено вођење прописане документације;

7) да је обезбеђено очување генетске варијабилности и билошке разноврсности у сточарству;

8) да је обезбеђено спречавање непланског парења у сродству;

9) да су обезбеђене генетске резерве;

10) да је обезбеђен систем унутрашње контроле рада над пословима у извођењу одгајивачког програма.

Селекцијски програм

Члан 22.

Селекцијским програмом утврђује се начин испитивања производних способности, оцењивања и одабирања приплодних домаћих животиња, план коришћења приплодних домаћих животиња ради остваривања одгајивачких циљева, као и методе за процену приплодне вредности приплодних домаћих животиња.

Увођење нових метода за процену приплодне вредности и начина оцењивања приплодних домаћих животиња одобрава министар.

Основни одгајивачки програм

Члан 23.

Основна одгајивачка организација доноси основни одгајивачки програм који мора бити у складу са главним одгајивачким програмом.

Усклађеност основног одгајивачког програма са главним одгајивачким програмом уврђује главна одгајивачка организација.

Стручна контрола над спровођењем одгајивачког програма

Члан 24.

Стручну контролу над спровођењем одгајивачког програма врши Министарство.

При вршењу контроле из става 1. овог члана Министарство може захтевати од одгајивачке организације објашњења и податке потребне за спровођење одгајивачког програма и има право увида у документацију која се односи на одгајивачки програм.

Главна одгајивачка организације дужна је да Министарству достави извештај о спровођењу главног одгајивачког програма за протеклу календарску годину, најкасније до истека првог тромесечја текуће године.

V. КОНТРОЛА ПРОДУКТИВНОСТИ И ОЧУВАЊЕ ОСОБИНА ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА

Приплодне и квалитетне приплодне домаће животиње и увођење у приплод домаћих животиња

Члан 25.

Приплодним домаћим животињама, у смислу овог закона, сматрају се здраве домаће животиње намењене за даљу репродукцију.

Квалитетним приплодним домаћим животињама, у смислу овог закона, сматрају се домаће животиње које испуњавају прописане услове у погледу порекла, екстеријера, расних и производних особина, и то:

1) женска приплодна грла (плоткиње) која су под сталном контролом производних способности, имају позната оба родитеља и уписана су у главну матичну евиденцију домаћих животиња;

2) мушка приплодна грла (приплодњаци) која потичу од испитаних родитеља са позитивним резултатима испитивања, а која су испитивањем производних способности дала позитивне резултате, као и мушка приплодна грла која потичу од испитаних родитеља са позитивним резултатима испитивања, а налазе се у поступку испитивања и уписана су у главну матичну евиденцију домаћих животиња.

Приплодна живина потиче од јаја чистих раса и дедовских матичних јата.

Квалитетне приплодне пчелиње матице потичу од пчела чисте расе и морају имати податке о најмање две генерације женских предака уматичене матице мајке.

Увођење у приплод домаћих животиња врши одгајивач.

Приплодне домаће животиње и квалитетне приплодне домаће животиње морају да испуњавају услове за увођење у приплод које прописује министар.

Порекло квалитетних приплодних домаћих животиња

Члан 26.

Свака квалитетна приплодна домаћа животиња, односно други приплодни материјал мора имати познато порекло.

Познато порекло квалитетне приплодне домаће животиње и другог приплодног материјала утврђује главна одгајивачка организација.

Порекло женских квалитетних приплодних домаћих животиња може бити пуно, односно непотпуно порекло.

Порекло мушких квалитетних приплодних домаћих животиња може бити пуно.

Пуним пореклом квалитетне приплодне домаће животиње, у смислу овог закона, сматра се ако су познате две или више генерација предака, изузев код копитара где се пуним пореклом сматра ако је познато пет генерација предака.

Непотпуним пореклом квалитетне приплодне домаће животиње, у смислу овог закона, сматра се ако се не могу утврдити сви преци, на начин утврђен у ставу 5. овог члана. Минимални удео познатог порекла у том случају је познато порекло једног од родитеља.

Министар прописује услове за испуњавање пуног или непотпуног порекла квалитетних приплодних домаћих животиња из ст. 5. и 6. овог члана, као и методе и начин за утврђивање и проверу порекла.

Врсте, упис и садржина матичне евиденције и регистра

Члан 27.

Домаће животиње могу да се упишу у матичну евиденцију, односно у регистар, и то:

- 1) главну матичну евиденцију домаћих животиња;
- 2) матичну евиденцију аутохтоних раса домаћих животиња о пореклу расе;
- 3) регистар матичних јата живине;
- 4) регистар матица пчела познатог порекла.

У главну матичну евиденцију домаћих животиња уписују се квалитетне приплодне домаће животиње по врстама, односно расама.

У матичну евиденцију аутохтоних раса домаћих животиња о пореклу расе уписују се аутохтоне расе домаћих животиња.

У регистар матичних јата живине уписују се матична јата живине.

У регистар матица пчела познатог порекла уписују се матице пчела познатог порекла.

Матична евиденција, односно регистар садржи нарочито податке о:

- 1) врсти, раси и пореклу домаћих животиња;
- 2) идентификацији грла;
- 3) датуму рођења домаћих животиња;
- 4) имену и презимену, односно називу одгајивача и адреси, односно седишту одгајивача.

Матичну евиденцију, односно регистар из става 1. овог члана води главна одгајивачка организација.

Министар ближе прописује услове за упис домаћих животиња у матичну евиденцију, односно у регистар, као и садржину и начин вођења матичне евиденције, односно регистра.

Контрола производних способности и процена приплодне вредности домаћих животиња

Члан 28.

Контрола производних способности и процена приплодне вредности домаћих животиња врши се на начин и методама које су одређене главним одгајивачким програмом.

Резултати процењене приплодне вредности домаћих животиња користе се за разврставање квалитетних приплодних домаћих животиња у класе.

Контрола производних способности и методе за процену приплодне вредности домаћих животиња морају бити у складу са међународно признатим поступцима и методама.

О контроли производних способности и других особина домаћих животиња одгајивачка организација и организација са посебним овлашћењима воде збирку података.

Министар прописује начин вршења контроле производних способности домаћих животиња, методе за процену приплодне вредности домаћих животиња, као и садржину и начин вођења збирке података из става 4. овог члана.

Обавештавање одгајивача о резултатима контроле производних способности и процене приплодне вредности домаћих животиња

Члан 29.

Основна одгајивачка организација дужна је да одгајивачу даје резултате контроле производних способности приплодних домаћих животиња и процене приплодне вредности домаћих животиња у обиму, року и на начин који је утврђен одгајивачким програмом.

Разврставање квалитетних приплодних домаћих животиња у класе

Члан 30.

Свака квалитетна приплодна домаћа животиња мора бити оцењена и разврстана у класе ради спровођења селекцијског програма и гајења.

Оцењивање и разврставање квалитетних приплодних домаћих животиња у класе врши одгајивачка организација.

Министар прописује поступак и начин оцењивања и разврставања квалитетних приплодних домаћих животиња у класе.

Признавање нових раса, линија и хибрида домаћих животиња

Члан 31.

Нове расе, линије и хибриди домаћих животиња које настају на територији Републике Србије признаје министар решењем.

Министар прописује услове за признавање нових раса, линија и хибрида домаћих животиња.

Тестирање нових раса, провенијенци, линија, хибрида и увежених квалитетних приплодних домаћих животиња

Члан 32.

За укључивање нових раса, провенијенци, линија, хибрида и увежених квалитетних приплодних домаћих животиња у главни одгајивачки програм постојећих раса мора бити спроведена одговарајућа провера њихових производних способности, процена приплодне вредности и разврставање у класе.

Проверу производних способности квалитетних приплодних домаћих животиња, процену приплодне вредности и разврставање у класе врши одгајивачка организација.

Размножавање домаћих животиња

Члан 33.

Размножавање домаћих животиња је зоотехнички поступак који се изводи вештачким осемењавањем или природним парењем под условима и на начин прописан овим законом и прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

Одгајивач, односно извођач вештачког осемењавања дужан је да води евиденцију о вештачком осемењавању, односно природном парењу и да издаје потврду о вештачком осемењавању, односно о природном парењу.

Министар ближе прописује услове и начин размножавања домаћих животиња по врстама, начин вођења евиденције о вештачком осемењавању, односно природном парењу, као и садржину потврде из става 2. овог члана.

Парење ван сродства

Члан 34.

Парење ван сродства врши се тако да се поштује највећи дозвољени коефицијент сродства који је одређен селекцијским програмом за сваку врсту и расу домаћих животиња како би се спречило смањење виталности, способности преживљавања, плодности и других особина домаћих животиња у заустопним генерацијама као последица парења у сродству.

Изузетно од става 1. овог члана министар може дозволити парење у сродству у случају угрожености расе, због болести и слично, као и у научноистраживачке сврхе.

Приплодњаци за природно парење

Члан 35.

Приплодњаци за природно парење морају да испуњавају услове из члана 25. став 2. тачка 2) овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, када је угрожено размножавање домаћих животиња, министар може да дозволи коришћење приплодњака и када нису испуњени прописани услови.

Одгајивач може да користи приплодњака за природно парење ако има матични лист приплодњака, педигре и дозволу за његово коришћење издату од

главне одгајивачке организације, да је приплодњак уписан у главну матичну евиденцију домаћих животиња и да за приплодњака води припусни списак.

Главним одгајивачким програмом одређују се услови и начин коришћења приплодњака, као и период важења дозволе за коришћење приплодњака за природно парење.

Главним одгајивачким програмом мора бити обезбеђено довољно приплодњака за природно парење.

Република Србија обезбеђује средства за суфинансирање држања довољног броја приплодњака за природно парење, у складу са главним одгајивачким програмом.

Забрањено је коришћење за приплод мушких грла која нису одабрана за приплод, као и мушких грла у тову.

Приплодњаци за вештачко осемењавање

Члан 36.

Приплодњаци за вештачко осемењавање морају да испуњавају услове из члана 25. став 2. тачка 2) овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, када је угрожено размножавање домаћих животиња, министар може да дозволи коришћење приплодњака за вештачко осемењавање и када нису испуњени прописани услови.

Центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање може да користи за вештачко осемењавање одабране приплодњаке ако има матични лист приплодњака, педигре, да је приплодњак уписан у главну матичну евиденцију домаћих животиња и да има дозволу за његово коришћење издату од стране министра, на предлог комисије за годишњи преглед центара за репродукцију животиња и вештачко осемењавање коју образује министар.

Главним одгајивачким програмом одређују се услови и начин коришћења приплодњака за вештачко осемењавање.

Главним одгајивачким програмом мора бити обезбеђено довољно приплодњака за вештачко осемењавање.

Одабирање приплодњака за вештачко осемењавање врши се по потреби, а најмање једанпут годишње.

Забрањено је коришћење приплодњака који нису одабрани за коришћење у приплоду за вештачко осемењавање.

Сперма

Члан 37.

Центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање може да користи и стави у промет сперму домаћих животиња (у даљем тексту: сперма), ако:

- 1) је добијена и ускладиштена у центру за репродукцију животиња и вештачко осемењавање;
- 2) је добијена од приплодњака који имају зоотехничка документа из члана 36. став 3. овог закона;
- 3) је обележена на прописан начин, да се за њу води евиденција о производњи и да је прати прописана документација;

4) испуњава услове о квалитету прописане овим законом и услове о здравственој исправности у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

О квалитету сперме из става 1. тачка 4) овог члана главна одгајивачка организација даје мишљење.

Изузетно од става 1. овог члана одгајивач може производити и користити сперму која испуњава услове из става 1. тач. 2) и 4) ако служи за сопствене потребе на пољопривредном газдинству.

Центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање не сме ометати промет спермом која је добијена у другом центру за репродукцију животиња и вештачко осемењавање, ако та сперма испуњава прописане услове.

Одредба става 1. овог члана не односи се на сперму живине, крзнашица, кунића и пчела.

Министар прописује начин обележавања сперме, начин вођења евиденције о производњи сперме, као и услове које мора да испуњава сперма у погледу квалитета.

Вештачко осемењавање и упис у Регистар извођача вештачког осемењавања

Члан 38.

Вештачко осемењавање може да обавља правно лице и предузетник (у даљем тексту: извођач вештачког осемењавања) ако је уписан у Регистар извођача вештачког осемењавања, који води Министарство.

Вештачко осемењавање може да обавља и физичко лице на основу уговора о сарадњи са извођачем вештачког осемењавања и ако је стручно оспособљено за извођење вештачког осемењавања.

Стручно оспособљавање физичког лица за извођење вештачког осемењавања врши се на организованим обукама, према програму који доноси Министарство.

Извођач вештачког осемењавања уписује се у Регистар извођача вештачког осемењавања ако испуњава следеће услове:

- 1) има одговарајући простор и опрему;
- 2) има одговарајући стручни кадар;
- 3) обавља вештачко осемењавање током целе године.

Министар прописује услове у погледу простора, опреме и стручног кадра из става 4. тач. 1) и 2) овог члана.

Упис у Регистар извођача вештачког осемењавања врши се на основу захтева који извођач вештачког осемењавања подноси Министарству.

Министар доноси решење о упису у Регистар извођача вештачког осемењавања у року од два месеца од дана подношења захтева.

Решење министра из става 7. овог члана је коначно и против њега може се покренути управни спор.

Одредбе овог члана не односе се на вештачко осемењавање живине, крзнашица, кунића и пчела.

Садржина и начин вођења Регистра извођача вештачког осемењавања

Члан 39.

Подаци из Регистра извођача вештачког осемењавања су јавни.

Регистар извођача вештачког осемењавања води се у електронској форми и може се повезивати са другим базама и регистрима које води Министарство.

Министар ближе прописује садржину и начин вођења Регистра извођача вештачког осемењавања.

Брисање из Регистра извођача вештачког осемењавања

Члан 40.

Извођач вештачког осемењавања брише се из Регистра извођача вештачког осемењавања ако:

- 1) донесе одлуку о престанку обављања делатности за коју је уписан у Регистар извођача вештачког осемењавања;
- 2) престане да испуњава прописане услове;
- 3) не доставља податке о резултатима вештачког осемењавања центру за репродукцију животиња и вештачко осемењавање.

Брисање из Регистра извођача вештачког осемењавања врши се на основу решења које доноси министар.

Министар доноси решење из става 2. овог члана у року од два месеца од дана испуњења услова за брисање из тог регистра.

Решење министра из става 2. овог члана је коначно и против њега може се покренути управни спор.

Обавезе извођача вештачког осемењавања

Члан 41.

Извођач вештачког осемењавања дужан је да:

- 1) врши вештачко осемењавање у складу са главним одгајивачким програмом;
- 2) користи сперму која испуњава прописане услове;
- 3) остварује прописане минималне резултате осемењавања;
- 4) прикупља прописане податке о вештачком осемењавању и доставља их центру за репродукцију животиња и вештачко осемењавање и главној одгајивачкој организацији.

Центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање

Члан 42.

У центру за репродукцију животиња и вештачко осемењавање може се држати приплодњак који има педигре, који је уписан у главну матичну евиденцију домаћих животиња и ако има дозволу за коришћење приплодњака издату од стране министра.

Ради спровођења главног одгајивачког програма, центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање дужан је да:

- 1) користи позитивно тестиране квалитетне приплодне домаће животиње или квалитетне приплодне домаће животиње које су у поступку тестирања;
- 2) води евиденцију о приплодњацима, о производњи и складиштењу сперме, о стављању у промет сперме, као и да доставља годишњи извештај Министарству;
- 3) прати и анализира рад извођача вештачког осемењавања на основу података о резултатима вештачког осемењавања добијених од њега.

За спровођење главног одгајивачког програма, центар за репродукцију и вештачко осемењавање мора да има у сталном радном односу најмање једног дипломираног инжењера за сточарство, односно дипломираног инжењера master-а за сточарство.

Заштитни појас око центра за селекцију пчелињих матица

Члан 43.

У заштитном појасу око центра за селекцију пчелињих матица примењују се посебни услови промета и селидбе пчела и пчеларског приплодног материјала ради стручне контроле над парењем пчелињих матица.

Гајење пчела у заштићеном појасу око центара за селекцију пчелињих матица врши се под посебним условима.

Министар прописује величину заштитног појаса и посебне услове промета и селидбе пчела и пчеларског приплодног материјала, као и посебне услове гајења пчела.

Јајне ћелије и ембриони

Члан 44.

Јајне ћелије и ембриони домаћих животиња (у даљем тексту: јајне ћелије и ембриони) могу се користити и ставити у промет ако:

- 1) су добијени и ускладиштени на прописан начин у организацији за сабирање, добијање и пресађивање ембриона;
- 2) потичу од приплодних домаћих животиња које испуњавају услове за добијање јајних ћелија и ембриона у складу са главним одгајивачким програмом;
- 3) су обележени на прописан начин, а ако су у домаћој животињи примаоцу она мора бити обележена на прописан начин;
- 4) их прати уверење о пореклу и производним способностима;
- 5) одговарају прописаним условима о квалитету и здравственим прописима;
- 6) објекти у којима се обавља промет испуњавају зоотехничке услове у складу са овим законом и ветеринарско-санитарне услове у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

Министар ближе прописује услове из става 1. овог члана које мора да испуњавају јајне ћелије и ембриони.

Одредбе овог члана не односе се на јаја за насад живине и пчелиње матичњаке.

Генетске манипулације и трансгене домаће животиње

Члан 45.

Забрањено је мењање наследне основе домаћих животиња методама генетске манипулације.

Изузетно од става 1. овог члана може се вршити мењање наследне основе домаћих животиња методама генетске манипулације само у научноистраживачке сврхе, у затвореном и за ту сврху опремљеном објекту, уз дозволу коју издаје министар.

Комерцијална употреба трансгених домаћих животиња врши се у складу са прописима којима се уређују генетички модификовани организми.

Молекуларно-генетски тестови

Члан 46.

Молекуларно-генетски тестови користе се за сакупљање информација о квалитетним приплодним домаћим животињама, за доношење одлука у спровођењу одгајивачког програма, за очување аутохтоних раса домаћих животиња и ради очувања биолошке разноврсности домаћих животиња.

Молекуларно-генетске тестове изводи лабораторија за молекуларно-генетске тестове у складу са начелима добре лабораторијске праксе, као и по међународно признатим методама.

Тестирање производних способности домаћих животиња

Члан 47.

Тестирање производних способности домаћих животиња врши тестна станица у складу са главним одгајивачким програмом, на начин којим се обезбеђује међународна мерљивост добијених резултата.

Министар ближе прописује начин тестирања производних способности домаћих животиња.

VI. ГАЈЕЊЕ ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА

Циљ гајења домаћих животиња

Члан 48.

Гајење домаћих животиња (у даљем тексту: гајење) врши одгајивач, у складу са овим законом и прописима којима се уређује здравствена заштита животиња, ради остваривања циљева у сточарству из члана 3. овог закона.

Врсте гајења

Члан 49.

Врсте гајења су конвенционално гајење и природи прилагођено гајење.

Конвенционално гајење јесте уобичајени начин гајења, који подразумева употребу дозвољених систем гајења, исхране и стимулације производње.

Природи прилагођено гајење јесте животној средини прилагођен облик пољопривредне производње, који се може спроводити само на пољопривредним газдинствима са истим видом биљне производње.

Природи прилагођено гајење може се вршити као:

- 1) интегрално;
- 2) еколошко (органиско и биолошко);
- 3) биолошки динамично;
- 4) пермакултурално гајење.

Министар ближе прописује услове за конвенционално гајење и природи прилагођено гајење по врстама домаћих животиња.

Поштовање потреба домаћих животиња у гајењу

Члан 50.

Гајење се врши уз поштовање потреба домаћих животиња у гајењу, тако да се задовољавају њихове биолошке потребе, не ометају њихове телесне функције и понашање, као и да се са њима поступа, у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита и добробит животиња.

Исхрана, нега и смештај домаћих животиња су одговарајући ако задовољавају физиолошке, етолошке и друге потребе домаћих животиња. Домаће животиње морају се хранити и неговати на начин који одговара свакој врсти домаћих животиња и мора им се обезбедити одговарајући смештај у објектима за гајење. Присилно храњење домаћих животиња дозвољено је у функцији преживљавања или из здравствених разлога.

Превоз и клање домаћих животиња мора се обављати, у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита и добробит животиња.

Одгајивач је дужан да обезбеди посебну негу за болесне, повређене и изнемогле домаће животиње, у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита и добробит животиња.

Министар ближе прописује услове у погледу исхране и неге домаћих животиња из става 2. овог члана.

Објекти и опрема за гајење

Члан 51.

Објекти за гајење јесу:

- 1) штале, пчелињаци, објекти за аквакултуру и др.;
- 2) ђубришта и објекти за сточне отпатке;
- 3) складишта за храну (сењаци, силоси, амбари, подруми и сл.) и воду;
- 4) други простори за гајење (ограђени и неограђени пашњаци) са надзором над пашом, ограда, тркалишта, испусти, простор за сабирање воде и др.

Објекти из става 1. овог члана морају да испуњавају прописане зоотехничке услове у складу са овим законом и ветеринарско-санитарне услове у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

Ради обезбеђивања одговарајућих услова за гајење и квалитет производа животињског порекла, одгајивач је дужан да, у складу са зоохигијенским и етолошким нормативима, користи одговарајућу опрему за смештај, храњење, напајање, чишћење и негу, као и опрему за превоз животиња и животињских отпадака.

Министар ближе прописује услове у погледу објеката за гајење по врстама домаћих животиња, као и услове у погледу опреме из става 3. овог члана.

Оспособљеност одгајивача

Члан 52.

Одгајивач при гајењу мора да је оспособљен за гајење и поступање са домаћим животињама и да има основна знања о гајењу и поступању са домаћим животињама, исхрани, квалитету производа животињског порекла и поступању са стајским ђубривом.

Министар ближе прописује начин утврђивања оспособљености и знања одгајивача из става 1. овог члана.

Зоотехнички поступци

Члан 53.

Ради остваривања успешног гајења и здравствене заштите домаћих животиња, одгајивач при гајењу може сам да изводи само оне зоотехничке поступке, који су неопходни за здравствену заштиту домаћих животиња и успешно гајење, и то:

- 1) прву помоћ (заустављање крварења, примарна обрада рана, помоћ при порођају, троакирање, сондирање);
- 2) кастрацију прасади млађих од једне недеље;
- 3) апликацију препарата гвожђа против анемије;
- 4) купирање репова код прасади и јагњади до четвртог дана старости;
- 5) скраћивање, односно брушење зуба код прасади први дан по рођењу;
- 6) обраду и негу папака, копита и чишћење домаћих животиња;
- 7) обезрожавање телади млађе од шест недеља;
- 8) вештачко осемењавање;
- 9) спољашњи преглед на бременитост;
- 10) контролу продуктивности;
- 11) обележавање домаћих животиња у складу са прописима;
- 12) употребу и давање дозвољених фармаколошких средстава која нису везана за издавање по рецепту;
- 13) дезинфекцију и дезинсекцију сточарских објеката са дозвољеним средствима;
- 14) негу и стрижу длаке и вуне;
- 15) спровођење апитехничких мера у циљу успешног гајења пчела;

- 16) спречавање природног ројења и грабежи;
- 17) увођење вештачког изројавања пчелињих друштава;
- 18) употребу биотехничких мера у сузбијању штеточина и болести.

Стручно оспособљавање одгајивача за извођење зоотехничких поступака из става 1. овог члана врши се на организованим обукама, према програму који доноси Министарство.

Исхрана домаћих животиња

Члан 54.

Одгајивач је дужан да домаће животиње редовно снабдева са довољном количином квалитетне хране, воде за пиће, ваздухом, тако да су у довољној мери задовољене њихове биолошке потребе.

Храна за домаће животиње мора бити таква да задовољава основне потребе домаћих животиња којима је намењена.

Забрањено је давање хормоналних препарата да би се подстицао раст, производња млека, меса, јаја или из других разлога домаћим животињама које се користе у производне и спортске сврхе.

Изузетно од става 3. овог члана дозвољено је давање хормоналних препарата за репродуктивне и терапијске сврхе.

Животињски отпаци и ђубрење

Члан 55.

Животињски отпаци (фецес и мокраћа) могу се употребљавати као ђубриво.

Животињски отпаци из става 1. овог члана, као и компост, који се употребљавају за ђубрење као средство за исхрану биља, у циљу очувања плодности тла, не сматрају се отпадима.

Министар и министар надлежан за послове заштите животне средине ближе прописују начин управљања отпадом животињског порекла који се не користи као ђубриво у смислу става 2. овог члана.

Објекти за животињске отпатке

Члан 56.

Са животињским отпадима мора се поступати тако да се не угрожава здравље људи и домаћих животиња, животна средина, квалитет хране и сточарских производа.

Објекти за животињске отпатке могу бити:

- 1) ђубришта;
- 2) осочне јаме;
- 3) лагуне;
- 4) седиментацијски базени.

Погони за прераду и обраду животињских отпадака, као и објекти из става 2. овог члана морају испуњавати техничке и технолошке услове.

Министар ближе прописује техничке и технолошке услове за објекте из става 2. овог члана и погоне из става 3. овог члана.

Обележавање и евидентирање домаћих животиња

Члан 57.

Домаће животиње морају бити обележене, у складу са овим законом и законом којим се уређује здравствена заштита животиња.

Обележавање домаћих животиња може да врши:

- 1) одгајивач који је стручно оспособљен да врши обележавање;**
- 2) одгајивачка организација;**
- 3) ветеринарске амбуланте, ветеринарске станице и ветеринарске службе.

Стручно оспособљавање одгајивача из става 2. тачка 1) овог члана врши се на организованим обукама, према програму који доноси Министарство.

Лица из става 2. овог члана могу да врше обележавање домаћих животиња ако су овлашћена за обележавање од стране Министарства.

Лица из става 2. овог члана одговорна су за правилно обележавање домаћих животиња.

Одгајивач из става 2. тачка 1) овог члана о извршеном обележавању домаће животиње води шталску књигу.

Шталска књига из става 6. овог члана садржи податке о идентитету, пореклу, плодности и производним способностима домаће животиње.

Одгајивач и одгајивачка организација дужни су да податке о обележавању домаће животиње доставе Министарству, ради уписа података о обележеним домаћим животињама у Централну базу података о обележавању животиња (у даљем тексту: Централна база).

Министар ближе прописује начин обележавања и евиденције домаћих животиња.

Гајење на заштићеним подручјима

Члан 58.

Када се пољопривредно земљиште намењено сточарству, посебним прописом утврђује као заштићено подручје, потребно је прибавити мишљење Министарства.

VII. ГАЈЕЊЕ ПЧЕЛА

Услови и начин гајења пчела

Члан 59.

Гајење пчела врши се у пчелињаку.

Одгајивач пчела дужан је да постави пчелињак тако да пчеле не сметају суседима и пролазницима.

Министар ближе прописује услове и начин гајење пчела.

Пчелиња паша, катастар пчелиње паше и фенолошке карте

Члан 60.

Коришћење медоносног биља за пчелињу пашу је слободно и без накнаде.

Катастар пчелиње паше јесте збирка података о присуству медоносног биља на одређеном подручју, који води регионална одгајивачка организација.

Фенолошка карта јесте скуп података о могућности паше, по врстама пчелиње паше, коју води регионална одгајивачка организација на утврђеном подручју прогнозирања пчелиње паше.

Министар прописује ближе услове о садржини и начину вођења катастра из става 2. овог члана.

Селидба пчела

Члан 61.

Ради коришћења пчелиње паше, одгајивач пчела може пчелињак пресељавати са сталног места на друго место држања.

Забрањена је селидба пчела ако пчелиња друштва нису здрава, односно ако немају уверење о транспорту.

Здравствено стање пчела доказује се потврдом о здравственом стању, у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

Пчелари из других земаља могу користити пчелињу пашу на територији Републике Србије само уз сагласност Министарства.

Министар ближе прописује услове и начин селидбе пчела из става 1. овог члана, садржину уверења из става 2. овог члана, као и услове за издавање сагласности из става 4. овог члана.

Праћење одбеглог роја пчела

Члан 62.

Власник, односно корисник земљишта, дужан је омогућити одгајивачу пчела пролаз преко његовог земљишта ради праћења одбеглог роја, а у случају штете има право на накнаду.

Заштита пчела за време пчелиње паше

Члан 63.

Употреба средстава за заштиту биља отровних за пчеле за време пчелиње паше обављаће се у складу са прописима којима се уређују средства за заштиту биља.

Правно, односно физичко лице може вршити употребу средстава за сузбијање комараца авио методом, отровних за пчеле за време пчелиње паше, само по одобрењу органа јединице локалне самоуправе.

Одобрење из става 2. овог члана издаје се за једно третирање.

Лица из става 2. овог члана дужна су обавестити:

- 1) одгајивачку организацију о издатом одобрењу;

2) одгајивача пчела, путем средстава јавног информисања, најмање 48 сати пре третирања о месту и времену употребе средстава отровних за пчеле, начину употребе, времену трајања отровног средства и угроженом подручју.

Под угроженим подручјем из става 4. тачка 2) овог члана, сматра се површина на којој се употребљава средство за сузбијање комараца, као и околно земљиште које се простира у кругу од 5 km, удаљености од границе те површине.

У случају примене средстава из ст. 1. и 2. овог члана одгајивач пчела дужан је да предузме потребне мере заштите пчела, и то:

- 1) затварање лета кошнице;
- 2) привремено пресељавање.

VIII. АКВАКУЛТУРА

Услови за обављање аквакултуре

Члан 64.

Аквакултуром може да се бави одгајивач који испуњава услове у погледу објеката и опреме из члана 51. ст. 2. и 3. овог закона.

Одгајивач који се бави аквакултуром може унети рибу и остале водене организме у објекте за аквакултуру под условом да има уверење о њиховом здравственом стању, у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

Уношење риба и осталих водених организама страног порекла

Члан 65.

Уношење риба и осталих водених организама страног порекла у објекат за аквакултуру може се вршити на основу дозволе министра надлежног за заштиту животне средине.

IX. ОЧУВАЊЕ ГЕНЕТСКИХ РЕЗЕРВИ ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА И БИОЛОШКЕ РАЗНОВРСНОСТИ У СТОЧАРСТВУ

Очување генетских резерви домаћих животиња

Члан 66.

Генетске резерве домаћих животиња обухватају појединачне расе, сојеве и линије домаћих животиња. Генетске резерве домаћих животиња чувају се у виду минималног броја домаћих животиња, доза сперме, јајних ћелија или ембриона.

Министар прописује Листу генетских резерви домаћих животиња, као и начин очувања генетских резерви из става 1. овог члана.

Средства за очување генетских резерви домаћих животиња обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Програм очувања биолошке разноврсности у сточарству

Члан 67.

Очување биолошке разноврсности у сточарству изводи се у складу са Програмом очувања биолошке разноврсности у сточарству, који доноси министар за период од пет година.

Програм из става 1. овог члана обухвата оцену стања у погледу биолошке разноврсности у сточарству, и то:

- 1) очување свих раса домаћих животиња које се гаје на територији Републике Србије, а посебно очување аутохтоних раса домаћих животиња;
- 2) очување раса домаћих животиња изван средине у којој су настале (*ex-situ* очување), односно у средини где су настале (*in-situ* очување) за сваку расу домаћих животиња;
- 3) успостављање и рад банке гена у сточарству;
- 4) испуњавање међународних обавеза;
- 5) повећање јавне свести о значају очувања биолошке разноврсности у сточарству;
- 6) повезивање са другим програмима из области пољопривреде.

Програмом из става 1. овог члана утврђује се обим средстава за спровођење програма, начин расподеле средстава, као и субјекти у сточарству који ће га спроводити.

Аутохтоне расе домаћих животиња

Члан 68.

Аутохтоне расе домаћих животиња су под посебном бригом државе.

Листу аутохтоних раса домаћих животиња и угрожених аутохтоних раса утврђује министар.

Министарство заштићује име и аутохтону расу домаћих животиња у складу са ратификованим међународним уговорима и споразумима.

Аутохтоне расе домаћих животиња уписују се у Регистар аутохтоних раса домаћих животиња, који води Министарство.

Упис у Регистар аутохтоних раса домаћих животиња врши се на основу захтева власника домаћих животиња.

Министар доноси решење о упису у Регистар аутохтоних раса домаћих животиња у року од два месеца од дана подношења захтева.

Решење министра о упису у регистар из става 6. овог члана је коначно и против њега може се покренути управни спор.

Регистар аутохтоних раса домаћих животиња води се у електронској форми и може се повезивати са другим базама и регистрима које води Министарство.

Министар ближе прописује услове у погледу гајења и промета аутохтоних раса домаћих животиња, као и садржину и начин вођења Регистра аутохтоних раса домаћих животиња.

Посебно очување биолошке разноврсности расе пчела *Apis mellifera carnica*

Члан 69.

Ради очувања биолошке разноврсности пчела *Apis mellifera carnica* на територији Републике Србије није дозвољено гајење и промет са приплодним материјалом других раса пчела.

Посебне мере у сточарству у ванредним условима

Члан 70.

У случају ванредног стања или стања непосредне ратне опасности или природних, односно других несрећа које угрожавају очување минималног броја приплодног материјала потребног за размножавање домаћих животиња, односно ако је у већем обиму угрожена биолошка разноврсност домаћих животиња на територији Републике Србије, Министарство може да нареди посебне мере којима се спречава угроженост домаћих животиња, и то:

- 1) забрана промета домаћих животиња;
- 2) забрана клања домаћих животиња.

Х. ПРОИЗВОДЊА И ПРОМЕТ ХРАНЕ БИЉНОГ ПОРЕКЛА ЗА ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ И ПРОИЗВОДИ ЖИВОТИЊСКОГ ПОРЕКЛА

Производња хране биљног порекла за домаће животиње

Члан 71.

Производњом хране биљног порекла за домаће животиње може да се бави правно лице, предузетник или физичко лице (у даљем тексту: произвођач), ако:

- 1) има објекте и опрему за производњу хране биљног порекла за домаће животиње;
- 2) обезбеди контролу квалитета хране биљног порекла за домаће животиње;
- 3) има просторије за чување сировина и произведене хране биљног порекла за домаће животиње.

Министар ближе прописује услове у погледу објеката, опреме и просторија из става 1. тач. 1) и 3) овог члана.

Контрола квалитета хране биљног порекла за домаће животиње

Члан 72.

Произвођач је дужан да обезбеди сталну контролу квалитета хране биљног порекла за домаће животиње у процесу производње и да води евиденцију о извршеној контроли квалитета.

Контролу квалитета хране биљног порекла за домаће животиње врши правно лице које је акредитовано од организације надлежне за акредитацију и овлашћено од стране министра за обављање тих послова.

Контролу квалитета хране биљног порекла за домаће животиње може обављати правно лице из става 2. овог члана ако има:

- 1) опрему за хемијско-квалитативне анализе;
- 2) у сталном радном односу најмање једног дипломираног инжењера пољопривреде, односно дипломираног инжењера master-а за сточарство или дипломираног инжењера технологије за производњу хране за домаће животиње, са радним искуством од најмање две године на одговарајућим пословима за вршење контроле квалитета хране биљног порекла за домаће животиње.

Министар ближе прописује садржину и начин вођења евиденције из става 1. овог члана, као и услове у погледу опреме из става 3. тачка 1) овог члана.

Промет хране биљног порекла за домаће животиње

Члан 73.

Промет хране биљног порекла за домаће животиње обухвата увоз, извоз, складиштење и продају, као и свако упућивање хране биљног порекла за домаће животиње трећем лицу из објекта за производњу хране биљног порекла за домаће животиње.

О промету хране биљног порекла за домаће животиње произвођач води евиденцију.

Министар ближе прописује облик и садржину евиденције из става 2. овог члана.

Ако постоји оправдана сумња да је храна биљног порекла за домаће животиње штетна по здравље домаће животиње, здравље људи и животну средину, министар може да забрани или ограничи промет или употребу исте.

Производи животињског порекла

Члан 74.

Производи животињског порекла, у смислу овог закона, јесу: живе животиње; сперма; јајне ћелије и ембриони; месо у облику трупова и полутки; кожа; изнутрице; свеже млеко; вуна; јаја; мед; млеч и споредни производи (стајњак и осока).

Производи животињског порекла морају одговарати прописаним условима о квалитету производа животињског порекла.

Квалитет производа животињског порекла утврђује правно лице које је акредитовано од организације надлежне за акредитацију и овлашћено од стране министра за обављање тих послова.

Министар прописује услове у погледу квалитета производа животињског порекла.

XI. ПРОМЕТ ПРИПЛОДНИМ МАТЕРИЈАЛОМ

Услови за промет приплодним домаћим животињама

Члан 75.

Промет квалитетне приплодне домаће животиње и њено излагање на смотрема, изложбама, сајмовима, лицитацијама, тамичењима или на други начин, као и промет осталог приплодног материјала може се вршити ако је обележена на прописан начин и ако се води, односно ако је прати матични лист, педигре и уверење о здравственом стању животиње.

Излагање квалитетних приплодних домаћих животиња на смотрема, изложбама, сајмовима и тамичењима је од значаја за Републику Србију.

Министар ближе прописује услове за одржавање смотри, изложби, сајмова, лицитација и тамичења.

Промет генетским материјалом

Члан 76.

Прометом сперме, јаја за инкубирање, приплодног генетског материјала пчела, ембриона и јајних ћелија може да се бави правно лице које испуњава прописане услове у погледу објеката, опреме и стручног кадра.

Испуњеност услова у погледу објеката, опреме и стручног кадра утврђује министар решењем.

Министар доноси решење из става 2. овог члана, у року од два месеца од дана подношења захтева.

Решење министра из става 2. овог члана је коначно и против њега може се покренути управни спор.

Министар прописује услове у погледу објеката, опреме и стручног кадра.

Увоз квалитетне приплодне домаће животиње и генетског материјала

Члан 77.

Квалитетне приплодне домаће животиње и генетски материјал могу се увозити ако:

1) испуњавају услове у погледу производних способности утврђене главним одгајивачким програмом за поједине врсте или расе домаћих животиња;

2) имају документ о пореклу и производним способностима квалитетних приплодних домаћих животиња, издат од стране надлежног органа земље извознице;

3) испуњавају услове у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

Увоз квалитетних приплодних домаћих животиња и генетског материјала врши се на основу дозволе коју издаје Министарство.

Изузетно од става 1. овог члана за научноистраживачке сврхе могу се увозити и друге приплодне домаће животиње.

Извоз квалитетне приплодне домаће животиње и генетског материјала

Члан 78.

Квалитетне приплодне домаће животиње и генетски материјал могу се извозити ако:

- 1) испуњавају услове у погледу производних способности утврђене главним одгајивачким програмом за поједине врсте или расе домаћих животиња;
- 2) имају документ о пореклу и производним особинама квалитетних приплодних домаћих животиња;
- 3) испуњавају услове у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња.

Извоз квалитетних приплодних домаћих животиња и генетског материјала врши се на основу дозволе коју издаје Министарство.

Аутохтоне расе домаћих животиња и угрожене аутохтоне расе могу се извозити ако извоз не угрожава потребно бројно стање домаћих животиња и њихову заштиту.

XII. БАЗЕ ПОДАТАКА И ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ У СТОЧАРСТВУ

Вођење и коришћење базе података

Члан 79.

Ради евидентирања и праћења спровођења мера и других послова у сточарству, Министарство води базе података у складу са овим законом и користи податке у складу са другим прописаним базама података.

Базе података везане за послове у сточарству морају бити повезане са Централном базом коју води Министарство у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита животиња, као и другим базама података које води Министарство.

Начин повезивања базе података, као и начин прикупљања и коришћења података из других база уређује се посебним прописом.

Успостављање информационог система

Члан 80.

Министарство успоставља и одржава информациони систем у сточарству.

Одгајивач, одгајивачка организација и **организација са посебним овлашћењима** дужни су да воде матичне књиге, регистре, збирке података и евиденције под условима и на начин прописан овим законом, усклађене и повезане у информациони систем.

Министарство обезбеђује повезаност и доступност података и повезивање у одговарајући информациони систем у сточарству, као и повезивање са међународним информационим системима у области сточарства.

Министар прописује начин повезивања информационих система, као и услове за чување матичне књиге, регистара, збирки података и евиденција.

XIII. СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОСЛОВА У СТОЧАРСТВУ

Члан 81.

Средства за спровођења мера из Дугорочног програма мера за спровођење одгајивачког програма и Годишњег програма мера за спровођење одгајивачког програма, као и за спровођење посебних мера у ванредним условима, средства за очување генетских резерви, очување биолошке разноврсности домаћих животиња, обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Средства за спровођења послова у сточарству обезбеђују се од:

- 1) накнаде за издавање зоотехничких докумената;
- 2) накнаде за извршене контроле производних способности домаћих животиња које се не финансирају из буџета Републике Србије;
- 3) накнаде за обележавање и евиденцију домаћих животиња;
- 4) накнаде за издавање дозволе за коришћење приплодњака за природно парење.

Висину накнада из става 2. овог члана утврђује Влада.

Трошкове управног поступка сноси подносилац захтева, и то за:

- 1) упис у Регистар;**
- 2) упис у Регистар извођача вештачког осемењавања;
- 3) упис у Регистар аутохтоних раса домаћих животиња;
- 4) издавање решења о испуњености услова за објекте из чл. 51, 56. и 71. овог закона;**
- 5) издавање дозволе за мењање наследне основе домаћих животиња методама генетске манипулације у научноистраживачке сврхе;
- 6) издавање дозволе за увоз и извоз домаћих животиња.

Средства из става 4. овог члана подносилац захтева уплаћује на одговарајући рачун за уплату јавних прихода буџета Републике Србије.

Висина трошкова из става 4. овог члана утврђује се у складу са прописима о накнадама трошкова у управном поступку.

XIV. НАДЗОР

Инспекцијски надзор

Члан 82.

Инспекцијски надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство преко пољопривредног инспектора.

Послове пољопривредног инспектора може да обавља дипломирани инжењер пољопривреде, односно дипломирани инжењер master-a за сточарство са положеним државним стручним испитом и са најмање три године радног искуства.

Службено одело и службена легитимација

Члан 83.

У обављању послова инспекцијског надзора, пољопривредни инспектор мора да има службену легитимацију.

Пољопривредни инспектор обаља послове инспекцијског надзора у прописаном службеном оделу.

Министар ближе прописује образац и садржај службене легитимације, изглед службеног одела пољопривредног инспектора, као и начин вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама.

Права и дужности пољопривредног инспектора

Члан 84.

У вршењу послова инспекцијског надзора, пољопривредни инспектор има право и дужност да проверава:

1) да ли је одгајивачка организација, односно организација са посебним овлашћењима уписана у Регистар;

2) да ли основна одгајивачка организација спроводи основни одгајивачки програм;

3) да ли регионална одгајивачка организација спроводи главни одгајивачки програм;

4) да ли главна одгајивачка организација спроводи главни одгајивачки програм;

5) испуњеност услова из члана 6. став 4, члана 7. став 3, члана 8. став 3, члана 9. став 3. и члана 10. став 10. овог закона;

6) да ли главни одгајивачки програм испуњава прописане услове;

7) да ли селекцијски програм испуњава прописане услове;

8) испуњеност услова за увођење у приплод приплодне домаће животиње и квалитетне приплодне домаће животиње;

9) да ли је домаћа животиња уписана у матичну евиденцију, односно у регистар из члана 27. став 1. овог закона;

10) да ли је извршена контрола производних способности и процена приплодне вредности домаће животиње, као и да ли је на основу резултата процењене вредности приплодних домаћих животиња извршено разврставање квалитетних приплодних домаћих животиња у класе;

11) да ли се о контроли производних способности и других особина домаћих животиња води прописана збирка података;

12) да ли су одгајивачу дати резултати контроле производних способности и процене приплодне вредности домаћих животиња на прописан начин;

13) да ли је свака квалитетна приплодна домаћа животиња оцењена и разврстана у класе;

14) да ли је признавање нових раса, линија и хибрида домаћих животиња извршено на прописан начин;

- 15) да ли је извршено тестирање нових раса, провенијенци, линија, хибрида и увежених квалитетних приплодних домаћих животиња на прописан начин;
- 16) да ли се размножавање домаћих животиња врши на прописан начин;
- 17) да ли се води евиденција о вештачком осемењавању, односно природном парењу и одговарајућа зоотехничка документација;
- 18) да ли се парење у сродству врши на прописан начин;
- 19) да ли се приплодњаци за природно парење и приплодњаци за вештачко осемењавање користе у складу са прописаним условима;
- 20) да ли се сперма користи и ставља у промет у складу са условима из члана 37. овог закона;
- 21) да ли су извођачи вештачког осемењавања уписани у Регистар извођача вештачког осемењавања;
- 22) да ли физичко лице које обавља вештачко осемењавање испуњава услове из члана 38. став 2. овог закона;
- 23) испуњеност услова из члана 38. став 4. овог закона;
- 24) рад извођача вештачког осемењавања;
- 25) заштитни појас око центра за селекцију пчелињих матица, односно посебне услове промета и селидбе пчела и пчеларског приплодног материјала, као и гајење пчела у заштићеном појасу око центра за селекцију пчелињих матица;
- 26) да ли се генетске манипулације врше у дозвољене сврхе;
- 27) извођење молекуларно-генетских тестова;
- 28) да ли је тестирање производних способности домаћих животиња извршено на прописан начин;
- 29) да ли се гајење врши у складу са прописаним условима по врстама гајења;
- 30) да ли се гајење врши уз поштовање потреба домаћих животиња у гајењу у погледу исхране и неге;
- 31) да ли објекти и опрема за гајење испуњавају прописане услове;
- 32) да ли је одгајивач оспособљен за гајење и поступање са домаћим животињама и да ли има основна знања о гајењу и поступању са домаћим животињама, исхрани, квалитету производа животињског порекла и поступању са стајским ђубривом;
- 33) стручну оспособљеност одгајивача за извођење зоотехничких поступака из члана 53. став 1. овог закона;
- 34) да ли одгајивач врши исхрану домаћих животиња супротно одредбама члана 54. овог закона;
- 35) употребу животињских отпадака;
- 36) испуњеност техничких и технолошких услова објеката за животињске отпатке и погона за прераду и обраду животињских отпадака;
- 37) да ли се обележавање и евидентирање домаћих животиња врши у складу са одредбама члана 57. овог закона;

38) да ли се гајење пчела врши у складу са одредбама члана 59. овог закона, односно да ли се селидба пчела врши у складу са одредбама члана 61. овог закона;

39) да ли је извршена прописана заштита пчела за време пчелиње паше при употреби хемијских средстава авио методом;

40) да ли се аквакултура обавља у складу са одредбама члана 64. овог закона;

41) да ли се уношење риба и осталих водених организама страног порекла у објекте за аквакултуру врши на основу дозволе из члана 65. овог закона;

42) да ли се спроводи Програм очувања биолошке разноврсности у сточарству;

43) да ли су аутохтоне расе домаћих животиња уписане у Регистар аутохтоних раса домаћих животиња;

44) да ли се гајење и промет аутохтоних раса домаћих животиња врши супротно одредбама члана 68. овог закона;

45) да ли се врши гајење и промет других раса пчела, осим приплодног материјала пчела расе *Apis mellifera carnica*;

46) спровођење посебних мера у сточарству у ванредним условима;

47) испуњеност услова за обављање производње хране биљног порекла за домаће животиње;

48) да ли се врши контрола квалитета хране биљног порекла за домаће животиње у процесу производње и да ли се води евиденција о извршеној контроли квалитета;

49) да ли правно лице које врши контролу квалитета хране биљног порекла за домаће животиње испуњава прописане услове;

50) да ли се промет хране биљног порекла за домаће животиње врши у складу са прописаним условима;

51) да ли су производи животињског порекла прописаног квалитета;

52) да ли се промет приплодних домаћих животиња врши у складу са чланом 75. овог закона;

53) да ли промет генетским материјалом врши лице које испуњава прописане услове;

54) да ли се увоз и извоз квалитетне приплодне домаће животиње и генетског материјала врши по прописаним условима;

55) извршавање мера по овом закону.

Мере које налаже пољопривредни инспектор

Члан 85.

У вршењу послова из члана 84. овог закона пољопривредни инспектор може да:

1) нареди правном лицу, предузетнику или физичком лицу да у одређеном року усклади обављање делатности, односно отклони недостатке у погледу прописаних услова;

2) одреди решењем рок субјектима у сточарству за испуњење услова предвиђених овим законом;

3) забрани рад субјектима у сточарству до испуњења услова предвиђених овим законом;

4) подноси захтев за покретање прекршајног поступка, пријаву за привредни преступ и кривичну пријаву због повреде одредаба овог закона и прописа донетих на основу њега;

5) нареди друге мере и предузме друге радње, у складу са овим законом.

Мере из става 1. овог члана пољопривредни инспектор утврђује решењем.

О извршењу мера наложених решењем из става 2. овог члана правно лице, предузетник, односно физичко лице обавештава пољопривредног инспектора.

Обавезе лица над којима се обавља инспекцијски надзор

Члан 86.

Одгајивачка организација, организација са посебним овлашћењима, одгајивач, који подлежу инспекцијском надзору, дужни су да исти омогуће, пружи податке и обавештења и осигурају услове за несметани рад пољопривредног инспектора.

Лица из става 1. овог члана дужна су да у одређеном року, на захтев пољопривредног инспектора, доставе или припреме податке и материјале који су му потребни за обављање послова инспекцијског надзора.

Рок из става 2. овог члана мора бити примерен врсти захтева.

Надлежност за решавање по жалби

Члан 87.

На решење пољопривредног инспектора може се изјавити жалба министру у року од осам дана од дана достављања решења.

О жалби министар одлучује решењем у року од месец дана од дана достављања жалбе.

Жалба не одлаже извршење решења.

Решење министра из става 2. овог члана је коначно и против њега може се покренути управни спор.

XV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступ

Члан 88.

Новчаном казном од 300.000 до 3 000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

1) обавља послове у сточарству, а није уписано у Регистар (члан 6. став 1);

2) не спроводи одгајивачки програм (члан 7. став 1, члан 8. став 1, члан 9. став 1);

3) спроводи одгајивачки програм, а не испуњава услове из члана 7. став 3, члана 8. став 3. и члан 9. став 3. овог закона;

4) обавља послове у сточарству, а не испуњава услове из члана 10. став 10. овог закона;

5) врши вештачко осемењавање, а није уписано у Регистар извођача вештачког осемењавања (члан 38. став 1).

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 50.000 до 200.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

За радње из става 1. овог члана, поред новчане казне, може се изрећи и заштитна мера забране правном лицу да се бави одређеном привредном делатношћу, односно заштитна мера забране одговорном лицу да врши одређене дужности, у трајању од шест месеци до пет година.

Прекршај правног лица

Члан 89.

Новчаном казном од 200.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) не обавештава Министарство о свакој промени података који се односе на упис у Регистар (члан 13. став 6);

2) не доставља Министарству извештај о спровођењу главног одгајивачког програма на прописан начин (члан 24. став 3);

3) уводи у приплод приплодне домаће животиње и квалитетне приплодне домаће животиње, а не испуњава прописане услове (члан 25);

4) наведе нетачне податке о пореклу квалитетних приплодних домаћих животиња (члан 26. ст. 1. до 5);

5) не изврши упис домаћих животиња у матичну евиденцију, односно у регистар из члана 27. став 1. овог закона;

6) не врши контролу производних способности и процене приплодне вредности домаћих животиња на прописан начин (члан 28. ст. 1. и 3);

7) не води збирку података о контроли производних способности и других особина домаћих животиња (члан 28. став 4);

8) одгајивачу не даје резултате контроле производних способности и процене приплодне вредности домаћих животиња на прописан начин (члан 29);

9) не изврши оцењивање и разврставање квалитетних приплодних домаћих животиња у класе, ради спровођења селекцијског програма и гајења (члан 30);

10) контролише да ли је извршено тестирање нових раса, провенјенци, линија и увежених квалитетних приплодних домаћих животиња (члан 32);

11) не води евиденцију о вештачком осемењавању, односно о природном парењу и не издаје потврду о вештачком осемењавању, односно о природном парењу (члан 33. став 2);

12) обавља парење у сродству супротно одредби члана 34. овог закона;

13) користи приплодњаке за природно парење, а не испуњава услове из члана 35. ст. 3. и 4. овог закона;

14) користи приплодњаке за вештачко осемењавање, а не испуњава услове из члана 36. ст. 3. и 4. овог закона;

15) користи и ставља у промет сперму, а не испуњава услове из члана 37. ст. 1. и 3. овог закона;

16) врши вештачко осемењавање, а не испуњава услове из члана 38. став 4. овог закона;

17) врши вештачко осемењавање супротно одредби члана 41. овог закона;

18) држи приплодњаке, а нема зоотехничку документацију и дозволу из члана 42. став 1. овог закона;

19) спроводи главни одгајивачки програм, а не испуњава услове из члана 42. ст. 2. и 3. овог закона;

20) врши гајење, промет и селидбу пчела и пчеларског приплодног материјала у заштитном појасу око центра за селекцију пчелињих матица супротно одредбама члана 43. овог закона;

21) користи и ставља у промет јајне ћелије и ембрионе, а не испуњава услове из члана 44. став 1. овог закона;

22) врши мењање наследне основе домаћих животиња методама генетске манипулације супротно одредбама члана 45. овог закона;

23) изводи молекуларно-генетске тестове супротно одредбама члана 46. овог закона;

24) врши тестирање производних способности домаћих животиња супротно прописаним условима (члан 47. став 1);

25) врши гајење супротно прописаним условима (члан 49. ст. 2. и 3);

26) не поштује потребе домаћих животиња у гајењу у погледу исхране и неге (члан 50. ст. 1, 2. и 4);

27) објекти и опрема за гајење не испуњавају прописане услове (члан 51);

28) није оспособљен за гајење и поступање са домаћим животињама и нема основна знања о гајењу и поступању са домаћим животињама, исхрани, квалитету производа животињског порекла и поступању са стајским ђубривима (члан 52);

29) изводи зоотехничке поступке из члана 53. став 1. овог закона, а није стручно оспособљен;

30) врши исхрану домаћих животиња супротно одредбама члана 54. овог закона;

31) користи објекте за животињске отпатке и погоне за прераду и обраду животињских објеката, а не испуњава техничко-технолошке услове из члана 56. овог закона;

32) врши обележавање и евидентирање домаћих животиња супротно одредбама члана 57. овог закона;

33) врши гајење пчела супротно одредбама члана 59. овог закона;

34) врши селидбу пчела супротно одредбама члана 61. овог закона;

35) не омогући одгајивачу пролаз преко његовог земљишта ради праћења одбеглог роја пчела (члан 62);

36) врши употребу средстава за сузбијање комараца авио методом за време пчелиње паше супротно одредбама члана 63. овог закона;

37) обавља аквакултуру супротно одредбама члана 64. овог закона;

38) врши уношење риба и осталих водених организама страног порекла у објекат за аквакултуру без дозволе надлежног министра (члан 65)

39) не спроводи Програм очувања биолошке разноврсности у сточарству из члана 67. овог закона;

40) врши гајење и промет аутохтоних раса домаћих животиња супротно одредбама члана 68. овог закона;

41) врши гајење и промет приплодног материјала других раса пчела, осим заштићене расе пчела *Apis mellifera carnica* (члан 69. став 1);

42) не спроводи посебне мере у сточарству у ванредним условима (члан 70);

43) не испуњава прописане услове, а бави се производњом хране биљног порекла за домаће животиње (члан 71. став 1);

44) не обезбеђује сталну контролу квалитета хране биљног порекла за домаће животиње у процесу производње и не води евиденцију о извршеној контроли квалитета (члан 72. став 1);

45) врши контролу квалитета хране биљног порекла за домаће животиње, а не испуњава прописане услове (члан 72. ст. 2. и 3);

46) врши промет хране биљног порекла за домаће животиње супротно условима из члана 73. овог закона;

47) производи производе животињског порекла који нису одговарајућег квалитета (члан 74. став 2);

48) ставља у промет приплодну домаћу животињу која није обележена на прописан начин и ако је не прати одговарајућа зоотехничка документација (члан 75);

49) врши промет генетског материјала, а не испуњава прописане услове (члан 76. став 1);

50) врши увоз квалитетне приплодне домаће животиње, а не испуњава прописане услове (члан 77. ст. 1. и 2);

51) врши извоз квалитетне приплодне домаће животиње, а не испуњава прописане услове (члан 78. ст. 1. и 2);

52) не поступи по решењу пољопривредног инспектора у складу са овим законом.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

Прекршај предузетника

Члан 90.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако учини радње из члана 88. став 1. тачка 5) и члана 89. став 1. тач. 3), 11), 12), 13), 16), 17), 20), 22), 25), 26), 27), 28), 29), 30), 31), 32), 33), 34),

35), 36), 37), 38), 39), 40), 41), 42), 43), 44), 46), 47), 48), 50), 51) и 52) овог закона.

Прекршај физичког лица

Члан 91.

Новчаном казном од 30.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако врши вештачко осемењавање, а не испуњава услове из члана 38. став 2. овог закона.

Новчаном казном из става 1. овог члана казниће се за прекршај физичко лице ако учини радње из члана 89. став 1. тач. 3), 11), 12), 13), 20), 22), 25), 26), 27), 28), 29), 30), 31), 32), 33), 34), 35), 36), 37), 38), 39), 40), 41), 42), 43), 44), 46), 47), 48), 50), 51) и 52) овог закона.

XVI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за усклађивање пословања

Члан 92.

Правна лица, предузетници и физичка лица који обављају послове у области сточарства дужни су да своје пословање ускладе са одредбама овог закона најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Преузимање евиденција

Члан 93.

Главна матична евиденција и друге евиденције које су установљене Законом о мерама за унапређење сточарства („Службени гласник РС”, бр. 61/91, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон и 101/05-др.закон) преузимају се у евиденције и регистре, који се воде по овом закону.

Примена подзаконских прописа

Члан 94.

Прописи који се доносе на основу овлашћења из овог закона донеће се у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се прописи донети на основу Закона о мерама за унапређење сточарства („Службени гласник РС”, бр. 61/91, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон и 101/05-др.закон), осим одредаба тих прописа које нису у складу са овим законом.

Престанак важења ранијег закона

Члан 95.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе:

1) Закона о мерама за унапређење сточарства („Службени гласник РС”, бр. 61/91, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон и 101/05-др.закон);

2) Закона о рибарству („Службени гласник РС”, бр. 35/94, 38/94-исправка и 101/05-др.закон) у делу који се односи на гајење риба, млађи и икре у рибњацима.

Ступање на снагу закона

Члан 96.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о сточарству, садржан је у одредби члана 97. став 1. тачка 9) Устава Републике Србије којим је утврђено да Република Србија и обезбеђује систем заштите и унапређења животне средине; заштиту и унапређивање биљног и животињског света.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Доношење Закона о сточарству произилази из потребе да се на свеобухватан начин регулише област сточарства. Предложеним Законом о сточарству, по први пут се на свеобухватни начин регулише ова област. Овај закон је усаглашен са важећим прописима и међународним стандардима из ове области.

Овим законом уређује се: циљеви у сточарству; субјекти у сточарству и њихови организациони облици; Регистар одгајивачких организација са посебним овлашћењима; одгајивачки циљеви и спровођење одгајивачких програма; контрола продуктивности и очување особина домаћих животиња; гајење домаћих животиња; гајење пчела; очување генетских резерви домаћих животиња и биолошке разноврсности у сточарству; производња и промет хране биљног порекла за домаће животиње и производи животињског порекла; промет приплодним материјалом, као и друга питања од значаја за сточарство.

Дефинисање поменутих области предуслов су за изградњу механизма који ће омогућити успостављање стандарда Европске уније у области сточарства у Републици Србији. Да би се овај циљ постигао неопходно је успостављање система који ће омогућити заштиту свих субјеката који учествују у производњи у области сточарства, стицањем услова који они треба да испуне и начина за остварење постављених циљева.

Новине које се уводе доношењем Закона о сточарству су промене у организацији и у производним методама ове пољопривредне области. Јачањем институција и система контроле производних особина домаћих животиња, има за циљ повећање продуктивности животиња, што либерализацијом тржишта поприма међународну важност и даје подршку за даље преговоре око одрживости пољопривредног тржишта.

Омогућавање оснивања одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима у области сточарства ће јасно дефинисати њихову улогу у области сточарства, као и услове које ове организације морају испунити да би се бавиле пословима предвиђеним овим законом. Такође се, кроз формирање одгајивачких организација омогућава и повећање директног утицаја произвођача на постављање селекцијских циљева и повећање продуктивности домаћих животиња.

Успостављање Регистра одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима који ће водити Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, омогућиће бољу контролу рада поменутих организација, као и контролу над спровођењем одгајивачких програма у области сточарства. Поменути Регистром ће се такође омогућити да одгајивачи домаћих животиња увек имају тачну информацију о одгајивачким организацијама чији чланови могу постати и области рада у сточарству одгајивачких организација.

Такође, овим законом се предвиђа и вођење главне матичне евиденције домаћих животиња у складу са међународним стандардима што ће одгајивачима домаћих животиња омогућити добијање података о квалитетним приплодним животињама и условима за упис домаћих животиња у главну матичну евиденцију домаћих животиња.

Упис домаћих животиња у главну матичну књигу по овом закону је добровољан и врши се на основу захтева одгајивача. Он се врши у складу са начелом недискриминације, а како је прописано овим законом.

Предложени Закон о сточарству биће правна основа за доношење низа правилника. У периоду процеса интеграције наше земље у СТО и Европску унију, неопходно је усаглашавање техничких прописа везаних за:

- 1) гајење животиња;
- 2) матично књиговодство и регистрацију одгајивача;
- 3) условима за увођење грла у приплод;
- 4) условима за промет са генетским материјалом;
- 5) тестовима који се спроводе ради утврђивања приплодне вредности домаћих животиња;
- 6) условима за формирање одгајивачких организација;
- 7) регулисање одговорности субјеката који обављају зоотехничке поступке;
- 8) добра произвођачка пракса у сточарској производњи;
- 9) објављивање листе одгајивачких организација.

Уређивање једне битне гране пољопривреде, конкретно сточарства, врши се ради олакшавања унутрашње и спољне трговине у области пољопривреде, као и ради обезбеђивања квалитетних и здравствено - исправних сточарских производа са циљем заштите животиња и заштите потрошача уопште. Тиме се уједно испуњавају очекивања потрошача у погледу високих стандарда и здравствене исправности прехранбених производа животињског порекла.

Прихватање и усаглашавање јединствених стандарда, смерница и препорука, које су развиле међународне организације, омогућава агресивнији, бржи приступ светском пољопривредном тржишту. У периоду усклађивања и хармонизације нашег законодавства у свим областима, неопходно је доношење Закона о сточарству којим се регулише веома значајна грана пољопривредне производње за Републику Србију.

Јединствена правила у Европској унији су предуслови за остваривање високог нивоа производње у сточарству, као и остваривање могућности за поређење грла која потичу из различитих земаља и утврђивање њихове приплодне вредности у циљу ширења позитивних ефеката селекције у широј популацији.

Процес израде овог закона је трајао 12 месеци. То је био неопходан период у ком су утврђене најбитније тачке чије је дефинисање неопходно у овом законском акту. У овом периоду обављене су консултације са удружењима одгајивача домаћих животиња као циљном групом чији су чланови најзаинтересованији за успостављање система у области сточарства који ће им омогућити несметано спровођење зоотехничких поступака уз одговарајућу обученост одгајивача домаћих животиња. Добијена је велика подршка за овај законски пројекат. Такође су консултована и искуства земаља чланица

Европске уније у припреми овог закона (нарочито Словенија), као и искуства земаља у окружењу.

Овај закон представља институционални оквир за изградњу система који омогућава држави да води политику у области сточарства, и представља највиши домет који постојећи систем у Републици Србији може да издржи у процесу усклађивања са прописима Европске уније и који је прикладан за непосредну примену у стварном животу. Као такав, овај закон представља полазну основу каја ће поспешити убрзан развој сточарства у Републици Србији, а такође и државног система и механизма који ће подржати тај развој. Процес развоја сточарства диктираће потребу за усавршавањем и изменама овог прописа.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У поглављу I. уређене су основне одредбе.

Овим законом уређује се: циљеви у сточарству; субјекти у сточарству и њихови организациони облици; Регистар одгајивачких организација са посебним овлашћењима; одгајивачки циљеви и спровођење одгајивачких програма; контрола продуктивности и очување особина домаћих животиња; гајење домаћих животиња; гајење пчела; аквакултура, очување генетских резерви домаћих животиња и биолошке разноврсности у сточарству; производња и промет хране биљног порекла за домаће животиње и производи животињског порекла; промет приплодним материјалом, као и друга питања од значаја за сточарство (члан 1).

У основним одредбама дата су појашњења појединих израза употребљених у овом закону, у циљу бољег разумевања текста Закона, као и уношења појмова који су произашли из усклађивања текста закона са европским директивама (члан 2).

Чланом 3. закона утврђени су циљеви у сточарству који се остварују спровођењем одгајивачких програма, а чланом 4. закона посебно је дефинисано начело недискриминације, као право сваког одгајивача да учествује у раду одгајивачких организација и спровођењу одгајивачких програма и обавеза уписа домаћих животиња у главну матичну евиденцију домаћих животиња.

У поглављу II. утврђени су субјекти у сточарству и њихови организациони облици, тако да обављање послова у сточарству на територији Републике Србије, у оквиру својих овлашћења обезбеђују Република Србија преко министарства надлежног за послове пољопривредоодгајивачи, одгајивачке организације и организације са посебним овлашћењима и други субјекти у сточарству (члан 5).

Одгајивачке организације и организације са посебним овлашћењима могу да обављају послове у сточарству ако су регистровани у Регистар привредних субјеката, односно у одговарајући регистар у складу са прописима којима се уређују удруживања грађана и ако су уписани у Регистар одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима. Одгајивачке организације могу се основати као: основна, регионална и главна одгајивачка организација (члан 6).

Овим поглављем утврђена је дужност одгајивачких организација да израде и спроводе одгајивачке програме, као и услови за обављање послова ради којих су основане (чл. 7, 8. и 9).

У члану 10. овог закона дефинисани су послови у сточарству организација са посебним овлашћењима, као и њихови организационо облици.

Као посебно саветодавно тело за област сточарства, министар решењем образује Научно-стручни савет за сточарство (чл.11. и 12).

У поглављу III. уређује се начин уписа, садржина и начин вођења Регистра одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима, као и услови за брисање из Регистра (чл. 13, 14 . и 15).

У поглављу IV. прописани су одгајивачки циљеви и мере за спровођење одгајивачких програма (чл.16. и 17).

Овим поглављем утврђена је садржина одгајивачких програма и то: дугорочног програма мера за спровођење одгајивачког програма, годишњег програма мера за спровођење одгајивачког програма, главног, селекцијског и основног (чл. 18, 19, 20. и 22), прописани услови које морају да испуне главни и основни одгајивачки програм (чл. 21. и 23), као и начин вршења стручне контроле над спровођењем одгајивачких програма.

Поглављем V. уређена је контрола продуктивности и очување особина домаћих животиња. Тако су прописани услови које морају испуњавати приплодне и квалитетне приплодне животиње ради увођења у приплод, који врши одгајивач (члан 25). Посебно је дефинисан услов који се односи на порекло квалитетних приплодних животиња, а које може бити пуно и непотпуно (члан 26).

Ради обезбеђења јединствене евиденције, а у циљу контроле продуктивности домаћих животиња врши се упис у матичну евиденцију домаћих животиња (главну матичну евиденцију домаћих животиња и матичну евиденцију аутохтоних раса домаћих животиња о пореклу расе) и регистар (регистар матичних јата живине и регистар матица пчела познатог порекла), које води Министарство (члан 27).

Контрола производних способности и процена приплодне вредности домаћих животиња врши се на начин и методама које су одређене главним одгајивачким програмом. Резултати процењене приплодне вредности домаћих животиња користе се за разврставање квалитетних приплодних домаћих животиња у класе. Контрола производних способности и методе за процену приплодне вредности домаћих животиња морају бити у складу са међународно признатим поступцима и методама (члан 28).

Утврђена је обавеза основне одгајивачке организације да одгајивачу даје резултате контроле производних способности приплодних домаћих животиња у обиму, року и на начин који је утврђен одгајивачким програмом (члан 29).

Одгајивачка организација врши оцењивање и разврставање квалитетних приплодних домаћих животиња у класе ради спровођења селекцијских програма и гајења домаћих животиња (члан 30). Надаље, прописано је да нове расе и линије домаћих животиња које настају на територији Републике Србије признаје министар решењем (члан 31). За укључивање нових раса, провенијенци, линија и увежених квалитетних приплодних домаћих животиња у главни одгајивачки програм постојећих раса мора бити спроведена одговарајућа провера њихових производних способности, процена приплодне вредности и разврставање у класе, што обавља одгајивачка организација (члан 32).

Одредбама чл. 33, 34, 35, 36. и 37. закона прописани су зоотехнички поступци који се односе на размножавање домаћих животиња које може да се

изводи вештачким осемењавањем или природним парењем и дефинисан је приплодни материјал. Тако је прописано да вештачко осемењавање може да обавља правно лице и предузетник (у даљем тексту: извођач вештачког осемењавања) који је уписан у Регистар извођача вештачког осемењавања, који води Министарство, као и физичко лице на основу уговора о сарадњи са извођачем вештачког осемењавања и које је стручно оспособљено за извођење вештачког осемењавања. Стручно оспособљавање физичког лица за извођење вештачког осемењавања врши се на организованим обукама, према програму који доноси Министарство (члан 38). Ово поглавље уређује и начин уписа, садржину и начин вођења Регистра извођача вештачког осемењавања, као и услове за брисање из њега (чл. 39. и 40). Одредбом члана 41. Закона прописане су обавезе извођача вештачког осемењавања.

У Центру за репродукцију животиња и вештачко осемењавање могу се држати приплодњаци који имају педигре издат од стране главне одгајивачке организације, да је уписан у главну матичну евиденцију и дозволу за коришћење приплодњака издату од стране министра. Прописане су обавезе Центра за репродукцију животиња и вештачко осемењавање, ради спровођења главног одгајивачког програма. (члан 42).

Такође, ради контроле продуктивности и очувања особина пчела, чланом 43. закона, утврђен је заштитни појас око центра за селекцију пчелињих матица где се примењују посебни услови промета и селидбе пчела и пчеларског приплодног материјала и прописана је забрана гајења пчела у заштићеном појасу.

Одредбом члана 44. закона прописани су посебни услови које мора испуњавати приплодни материјал, конкретно јајне ћелије и ембриони, да би се могао користити и стављати у промет.

Утврђена је забрана мењање наследне основе домаћих животиња методама генетске манипулације. Изузетно, може се вршити мењање наследне основе домаћих животиња методама генетске манипулације само у научноистраживачке сврхе, у затвореном и за ту сврху опремљеном објекту, уз дозволу коју издаје министар (члан 45).

Одредбама чл. 46. и 47. закона прописане су обавезе организација са посебним овлашћењима, и то: лабораторије за молекуларно-генетске тестове и тестне станице.

У поглављу VI. прописана је област гајења домаћих животиња.

Тако је одредбама чл. 48. и 49. закона утврђен циљ и врсте гајења које може бити конвенционално и природи прилагођено гајење. При гајењу се морају поштовати потребе животиња у гајењу, тако да се задовољавају њихове биолошке потребе, да се не ометају њихове телесне функције и понашање, као и да се са њима поступа у складу са прописима којима се уређује здравствена заштита и добробит животиња (члан 50). Такође при гајењу домаћих животиња морају бити испуњени услови у погледу објеката и опреме (члан 51).

Одгајивач при гајењу мора да је оспособљен за гајење и поступање са домаћим животињама и да има основна знања о гајењу и поступању с домаћим животињама, исхрани, квалитету производа животињског порекла и поступању са стајским ђубривом (члан 52). За извођење зоотехничких поступака из члана 53. овог закона неопходно је да одгајивач има стручну оспособљеност која се стиче на организованим обукама, према програму који доноси Министарство.

Надаље, дужност одгајивача је да се брине о исхрани домаћих животиња тако да се задовољавају основне потребе домаћих животиња.

Забрањено је давање хормоналних препарата да би се подстицао раст, производња млека, мяса, јаја или из других разлога домаћим животињама које се користе у производне и спортске сврхе. Изузетно, дозвољено је давање хормоналних препарата за репродуктивне и терапијске сврхе (члан 54).

Одредбама чл. 55. и 56. закона дефинисани су животињски отпаци и ђубрење, као и услови које морају испуњавати објекти за животињске отпатке.

Домаће животиње морају бити обележене и евидентирани. Обележавање може да врши овлашћени одгајивач који је стручно оспособљен да врши обележавање и одгајивачка организација, тако да се стручно оспособљавање врши на организованим обукама, према програму који доноси Министарство. Одгајивач је дужан да о извршеном обележавању домаће животиње води шталску књигу, као и да податке о обележавању достави Министарству ради уписа у Централну базу податка о обележавању животиња (члан 57).

Одредбом члана 58. прописано је гајење домаћих животиња на посебним прописом утврђеном заштићеном подручју.

У поглављу VII. уређено је гајење пчела. Тако су прописани услови и начин гајења, обавеза вођења катастра пчелиње паше и фенолошких карти, селидба и праћење одбеглог роја пчела, као и посебна заштита пчела за време пчелиње паше (чл. 59. до 63).

У поглављу VIII. прописана је аквакултура. Овим поглављем уређени су услови за обављање аквакултуре, као и услов за уношење риба и осталих водених организама страног порекла (чл. 64. и 65).

У поглављу IX. уређено је очување генетских резерви домаћих животиња и биолошке разноврсности у сточарству.

Ради очувања генетских резерви домаћих животиња у виду минималног броја домаћих животиња, доза сперме, јајних ћелија или ембриона, министар прописује Листу генетских резерви домаћих животиња, као и начин очувања генетских резерви (члан 66).

Одредбом члана 67. утврђен је Програм биолошке разноврсности у сточарству који садржи оцену стања у погледу биолошке разноврсности, обим средстава за спровођење програма, начин расподеле средстава и субјекте у сточарству који ће га спроводити.

Аутохтоне расе домаћих животиња су под посебном бригом државе. Листу аутохтоних раса домаћих животиња и угрожених аутохтоних раса утврђује министар. Аутохтоне расе домаћих животиња се уписују у Регистар аутохтоних раса домаћих животиња, који води Министарство (члан 68).

Такође, ради очувања биолошке разноврсности пчела *Apis mellifera carnica* на територији Републике Србије забрањено је гајење и промет са приплодним материјалом других раса пчела (члан 69).

Одредбом члана 70. прописане су посебне мере у ванредним условима, и то: забрана промета домаћих животиња и забрана клања домаћих животиња.

Поглављем X. уређена је производња и промет хране биљног порекла за домаће животиње и утврђени су производи животињског порекла.

Производњом хране биљног порекла за домаће животиње може да се бави правно лице, предузетник или физичко лице које испуњава прописане услове у погледу објекта и опреме, просторија за чување сировина и произведене хране, као и да обезбеђује контролу квалитета хране биљног

порекла за домаће животиње (члан 71). О извршеној контроли квалитета хране биљног порекла за домаће животиње у процесу производње води се евиденција. Контролу квалитета врши правно лице које је акредитовано од организације надлежне за акредитацију и овлашћено од стране министра и које испуњава услове у погледу опреме и стручног кадра (члан 72). Промет хране биљног порекла за домаће животиње, обухвата увоз, извоз, складиштење и продају, као и свако упућивање хране за домаће животиње трећем лицу из објеката за производњу хране биљног порекла за домаће животиње. О промету хране биљног порекла за домаће животиње такође се води евиденција (члан 73).

Одредбом члана 74. дефинисани су производи животињског порекла који морају одговарати прописаним условима о квалитету.

У поглављу XI. уређен је промет приплодним материјалом.

Промет квалитетне приплодне домаће животиње и њено излагање на смотрама, изложбама, сајмовима, лицитацијама, тамичењима или на други начин, као и промет осталог приплодног материјала може се вршити ако је обележен на прописан начин и ако се води, односно ако је прати матични лист, педигре и уверење о здравственом стању животиње. Излагање квалитетних приплодних домаћих животиња на смотрама, изложбама, сајмовима и тамичењима је од значаја за Републику Србију (члан 75). Промет генетским материјалом може да врши правно лице које испуњава услове у погледу објеката, опреме и стручног кадра (члан 76).

Одредбама чл. 77. и 78. утврђени су услови за увоз, односно извоз квалитетне приплодне домаће животиње и генетског материјала.

Поглављем XII. прописане су базе података и информациони систем у сточарству.

Ради евидентирања, и праћења спровођења мера и других послова у сточарству, Министарство води базе података у складу са овим законом и користи податке у складу са другим прописаним базама података. Базе података везане за послове у сточарству морају бити повезане са Централном базом коју води Министарство, као и другим базама података које води Министарство (члан 79).

Надаље, Министарство успоставља и одржава информациони систем у сточарству. Субјекти у сточарству, у оквиру прописаних надлежности, дужни су водити матичне књиге, регистре, збирке података и евиденције под условима и на начин прописан овим законом, усклађене и повезане у информациони систем, као и повезивање у међународне информационе системе у области сточарства које обезбеђује Министарство (члан 80).

Средства за спровођење послова у сточарству утврђена су у поглављу XIII. Средства за спровођење послова у сточарству обезбеђују се од прописаних накнада.

У поглављу XIV. уређен је надзор.

У овом поглављу уређен је инспекцијски надзор, службено одело и службена легитимација права и дужности пољопривредног инспектора и мере које налаже пољопривредни инспектор (чл. 82. до 85).

Такође, у овом поглављу прописане су обавезе лица над којима се обавља инспекцијски надзор, поступак инспекцијског надзора, као и надлежност за решавање по жалби (чл. 86. и 87).

У поглављу XV. утврђене су казнене одредбе за правна лица, предузетнике и физичка лица.

У поглављу XVI. регулисане су прелазне и завршне одредбе.

Овим поглављем регулисан је рок за усклађивање пословања, примена подзаконских прописа, престанак важења и ступања на снагу Закона.

IV. ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона потребно је обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије за трошкове стручног оспособљавања одгајивача за извођење зоотехничких поступака за које је неопходна стручна оспособљеност.

Средства за обуку одгајивача за обављање зоотехничких поступака су неопходна ради унапређења ефикасности обављања зоотехничких поступака и благовремене реакције у ситуацијама када је она неопходна у циљу здравствене заштите и добробити домаћих животиња.

Износ средстава предвиђен за ове намене стручног оспособљавања одгајивача се процењује на око 2.500.000,00 динара на годишњем нивоу. Наиме, напред наведена средства обезбеђују се у оквиру обима средстава опредељених буџетом Републике Србије за финансирање овог министарства за текућу и будуће буџетске године.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. Који проблем се решава прописом?

Сточарство као грана пољопривреде представља показатељ развијености државе у целини. Доношењем овог закона на свеобухватан начин се решавају проблеми које произвођачи имају у сточарској производњи.

Овим законом уређује се: циљеви у сточарству; субјекти у сточарству и њихови организациони облици; Регистар одгајивачких организација са посебним овлашћењима; одгајивачки циљеви и спровођење одгајивачких програма; контрола продуктивности и очување особина домаћих животиња; гајење домаћих животиња; гајење пчела; аквакултура, очување генетских резерви домаћих животиња и биолошке разноврсности у сточарству; производња и промет хране биљног порекла за домаће животиње и производи животињског порекла; промет приплодним материјалом, као и друга питања од значаја за сточарство.

2. Који циљеви треба да се постигну доношењем акта?

Циљеви који треба да се постигну доношењем овог закона јесу:

Побољшање, односно очување особина домаћих животиња у зависности од њихове виталности је битан сегмент сточарске производње, јер само побољшањем производних особина домаћих животиња можемо очекивати унапређење сточарства. Међутим у исто време је неопходно водити рачуна о виталности домаћих животиња и напредак у производњи не сме нарушити здравље домаћих животиња и њихову отпорност на утицаје животне средине.

Очувањем генетске варијабилности и биолошке разноврсности у сточарству омогућавамо очување постојећих врста и раса домаћих животиња.

Очување пољопривредних површина у њиховој употреби сходно намени је предуслов за наставак пољопривредне производње и неопходно је наставити са њиховим правилним коришћењем.

Производња довољних количина квалитетних сточарских производа, као циљ је предуслов за довољну снабдевеност тржишта квалитетним сточарским производима, као и за извоз сточарских производа на тржишта других земаља.

Обезбеђивање одговарајуће исхране за сваку врсту домаћих животиња је предуслов за очување виталности и здравља домаћих животиња и постизање задовољавајућих резултата у производњи.

Спровођењем органске производње у сточарству стварају се услови за производњу високовредних сточарских производа којим се задовољава посебан сегмент тржишта који је у интензивном развоју у целом свету.

Очување аутохтоних раса је циљ којим се омогућава пре свега очување раса домаћих животиња које су настале на територији Републике Србије, и као такве су добро адаптиране на услове животне средине. Њиховим укрштањем са високопроизводним расама домаћих животиња повећава се виталност тих раса. Оне такође представљају научни, културни и економски значај за Републику Србију и важан извор генетског потенцијала за будући рад у сточарству.

Спречавање негативних последица гајења домаћих животиња у сродству је неопходно ради очувања виталности домаћих животиња и спречавања појаве хромозомских поремећаја.

Спрођење зоохигијенских и етолошких норматива у гајењу домаћих животиња је неопходно ради заштите здравља и добробити домаћих животиња, и ради смањења негативних утицаја животне средине на домаће животиње.

Један од циљева овог закона је и да се осигура гајење домаћих животиња обавља уз поштовање норматива за очување животне средине.

Јасно дефинисање права и дужности субјеката у сточарству и њихове надлежности у области сточарске производње је неопходно да би се постигли најбољи резултати у производњи и да би се омогућило повећање производње без нарушавања здравља домаћих животиња.

Само правилним извођењем стручних зоотехничких послова омогућава се правилна процена приплодне вредности домаћих животиња и ефикасан селекцијски рад.

Примена резултата научноистраживачког, стручног, образовног и саветодавног рада у сточарству је неопходна ради образовања и обуке одгајивача домаћих животиња и стручних лица која раде на спровођењу одгајивачких програма.

Идентификација, обележавање и регистрација домаћих животиња омогућава поред праћења домаћих животиња и праћење производних способности домаћих животиња на правилан начин, чиме се постиже и регистрација производних особина домаћих животиња и њихово поређење у циљу спровођења одгајивачког програма.

Коришћење информационих система у сточарству омогућава повезивање у међународне информационе системе и већу доступност података о квалитетним приплодним грлима свим заинтересованим странама.

Уређење промета са квалитетним приплодним материјалом и производима животињског порекла је неопходно у циљу унапређења расног састава домаћих животиња и производних особина домаћих животиња.

3. Да ли су разматране друге могућности за решење проблема?

У нашем правном систему постоји неколико законских прописа који се односе на сточарство:

1) Закон о мерама за унапређење сточарства („Службени гласник РС”, бр. 61/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05);

2) Правилник о начину испитивања својстава квалитетне приплодне стоке и о условима производње и транспорта живине („Службени гласник РС”, број 21/96);

3) Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, број 91/05).

Друге могућности решавања проблема нису постојале. Било је потребно на један целовит начин регулисати област сточарства и омогућити ефикаснији рад одгајивача, као и омогућити формирање одгајивачких организација, који по основу овог закона знају и своја права и обавезе.

Стога је потребно донети Закон о сточарству који ће јасно дефинисати области деловања и надлежности, што је њиме и урађено. Никаква друга мера до ове, није могла омогућити да се кроз свеобухватан приступ почне решавање тешког стања у ком се налази сточарство Републике Србије.

4. Зашто је доношење акта најбоље решење датог проблема?

Овим актом се регулишу сва питања у области сточарства. Такође се стварају везе са Законом о ветерини, и јасно се дефинишу надлежности између ове две области и наглашава се неопходност сарадње субјеката који учествују у сточарству по основу овог закона и субјеката у ветеринарској делатности по основу Закона о ветеринарству.

5. На кога ће и како утицати решења предложена у акту?

Овај закон ће имати утицај на одгајиваче домаћих животиња, који ће преко одгајивачких организација моћи да спроводе одгајивачки програм са којим су сагласни и у чијем извођењу ће и они учествовати. На основу тога одгајивачи ће моћи да планирају своју производњу и имаће далеко већу сарадњу са институцијама у одабиру и гајењу квалитетних приплодних домаћих животиња, што ће самим тим довести до веће и стабилније производње.

Закон о сточарству ће имати великог утицаја и на све друге субјекте у сточарској производњи, почевши од људи који раде на терену као селекционери у одгајивачким организацијама, одгајивачких организација које ће израђивати одгајивачке програме и вршити процену приплодне вредности домаћих животиња у складу са међународним стандардима. до институција, које ће имати прецизније информације о квалитету домаћих животиња које се гаје у Републици Србији и њиховим производним особинама, на основу којих ће се касније вршити креирање аграрне политике у области сточарства.

6. Који су трошкови које ће примена акта изазвати грађанима и привреди, посебно МСП?

Доношењем овог акта проузроковаће се трошкови обуке пољопривредних произвођача, за обављање одређених зоотехничких поступака. Обука одгајивача домаћих животиња ће омогућити боље обављање послова у сточарству, и побољшање услова производње, како за домаће животиње, тако и за одгајиваче.

Одгајивачке организације и организације са посебним овлашћењима ће имати трошкове за упис у Регистар одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима, који настају у току поступка утврђивања испуњености услова за обављање послова по овом закону. Ти трошкови процењују се у садашњем моменту у износу од 2.100 динара и односе се на трошкове утврђивања испуњености услова за обављање послова у сточарству и 1.150 динара административне таксе по појединачном захтеву. Такође ће слични трошкови бити и за упис у Регистар извођача вештаког осемењавања. Напомињемо да ће упис у Регистар аутохтоних раса бити бесплатан и водиће се као регистар домаћих животиња које се налазе на листи аутохтоних раса.

7. Да ли позитивни ефекти аката оправдавају трошкове његове примене?

Трошкови у буџету се могу оправдати у перспективи, када ће Република Србија едуковањем одгајивача за спровођењем одређених мера зоохигијене, сузбити болести, имати боље могућности за извоз на страна тржишта испуњавањем неопходних зоохигијенских норми, као и смањењем новца потребних за здравствену заштиту.

То ће за последицу имати развијенију сточарску производњу која ће на основу постигнутих резултата бити конкурентна на европском тржишту, јер ће моћи да понуди квалитетне, здравствено исправне прехранбене производе који потичу од контролисаних домаћих животиња.

Након обуке одгајивача за извођење зоотехничких поступака ће доћи до смањења трошкова за њихово извођење, и до њиховог ефикаснијег извођења.

8. Да ли акт стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

Примена овог закона омогућује правно уређен наступ свих субјеката у сточарству. Стимулише појаву нових привредних субјеката који врше контролу производних и репродуктивних особина домаћих животиња, селекцију домаћих животиња на повећање продуктивности уз поштовање њихове виталности.

Овај закон подстиче конкуренцију стимулацијом за формирање одгајивачких организација и повећаним бројем радних места у њима.

9. Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о акту?

Процес израде овог закона трајао је око годину дана. То је био неопходан период у коме су утврђене најбитније тачке чије је дефинисање неопходно у законском акту.

У том периоду су обављене консултације са заинтересованим странама. Добијена је велика подршка за овај законски пројекат. Исто тако, консултована су и искуства земаља Европске уније и земаља у окружењу.